

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 2.

V Ljubljani, v soboto 14. januarja 1899.

Letnik IV.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne izvezemši dne 25. februarja in 29. julija. — **Naročnina** je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Vsaka številka stane 7 novč. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravnistvu „Slov. Lista“, Uredništvo in upravnistvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15.** Uradne ure od 9—12 ure dop. in od 2—4 pop. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Skofovski zavodi in „Slovenski Narod.“

I.

O knezoškofa dr. Jegliča božičnem pastirskem listu, v katerem se vernikom ljubljanske škofije priporoča ustanovitev gimnazije in konvikta za dijake v Ljubljani, prinesel je „Slov. Narod“ dne 4., 7., 10. in 12. t. m. pod naslovom „Proti katoliškemu konviktu“ štiri članke, v katerih pobija knezoškofov načrt ter vmes udrihne po katolicizmu sploh.

Poznamo precej dobro srce in obisti sedanje napredne stranke, ki se je odcepila od nekdanje narodne stranke, vendar tega nismo mislili, da stoji stranka na tako klavernih nogah, kakor so se ji zdaj pokazale. Preklicano slabo mora stati stranka, ako je prisiljen izjaviti „Slovenski Narod“, da bi jo škofovski zavodi kar uničili, pišeč: „Če bi se misel o katoliški gimnaziji in konviktu uresničila v tistih širnih mejah, kakor jih je zarisal knezoškof v svojem božičnem pastirskem listu, potem naj slovensko razumništvo (tako „Narod“ večkrat imenuje svojo stranko) kar abdicira“. Zakaj naj abdicira? Skoraj se nam zdi, da je v tem izražen strah, da bi utegnili tudi slovensko razumništvo pošiljati svoje sinove v škofovske zavode, kjer bi isti dobili trdnje versko prepričanje in treznejše nazore o življenju, kakor je imajo mladenci, prihajajoči iz sedanjih šol, in potem bi bilo s „stranko razumništva“ pri kraju. Zato pa pravi „Narod“, da njegova stranka „še ni tako slaboumna, da bi sama prinašala polena k grmadi, na koji bi se ravno ona sežgala pozneje.“

Vsaka količkar živa stvar si brani življenje in tako tudi vsaka, bodisi dobra ali slaba stranka skrbi za svoj obstoj. Ne bilo bi tedaj še zelo čudno, ko bi „Narod“ na podlagi omenjenega prepričanja svaril svoje privrženca, da naj nikar ne pošiljajo svojih sinov v škofovske zavode, če hočejo vzgojiti liberalce ali naprednjake. Predrzo in nesramno pa je, da si upa „Narod“ govoriti proti zavodom v imenu slovenskega naroda v celoti. Na čegavi strani je slovenski narod, pokazala bode prihodnost. Povemo pa že danes, da je celo v okuženi Ljubljani škofovega načrta meščanstvo večinoma jako veselo. Obrtniki in delavci se vesele, da bodo mogli v škofovskih zavodih po ceni in nekateri celo brezplačno šolati svoje sinove, in tudi jako inteligentne može smo že slišali reči: „Jaz bom precej poslal svojega sina v škofov zavod.“ Če „Narod“ svojim somišljenikom predlaga, da naj ne pošiljajo sinov v ta zavod, čemu krati svobodo drugim, ki žele nakloniti svojim otrokom krščansko vzgojo. Tu liberalnemu „Narodu“ manjka liberalnosti.

Potem govori „Narod“ o revnem slovenskem narodu, ki bode težko nosil breme, če bo dajala 15 let vsaka oseba po 8 krajcarjev na leto. Ta razlog ima nekaj za-se, vendar se mora pomisliti, da se bodo reveži pustili na miru. In največji reveži — šnopsarji si gotovo žele, da bi jih tudi dežela in država pustili na miru in da bi ne tirjali od njih občutnega davka na žganje, ki se porablja za deželno šolstvo. Mesto siromakov in šnopsarjev bodo pa za škofove

zavode dajali ljudje, ki si lahko že pritrčajo na leto 1 četrtinko cvička, in to radovoljno, ker bo dar na blagor dobri stvari, ki bode prinašala koristi. Nič tudi ne bode napačnega, če bodo „dobre dušice“, mesto za misijone po tujih krajih, pošiljale svoje soldke za domači zavod, stoječi sredi nesrečnega naroda, kateremu preti senca tujstva in poganstva.

„Narod“ trdi dalje, da škofovske gimnazije ni treba, ker bi nam potem vlada, ki mora preskrbljevati srednješolstvo, ne hotela ustanoviti v Ljubljani slovenske gimnazije. Če ta razlog velja, potem pa nehajmo pobirati doneske za družbo „sv. Cirila in Metoda“ in za „Šolski Dom“, ker je vlada istotako dolžna, preskrbeti naši mladini poduk v ljudskih šolah v maternem jeziku. „Narod“ tedaj sam sebi oporeka, ko po jedni strani podpira in priporoča omenjeni družbi, po drugi strani pa hoče škofu zameriti, ko isto poskuša, hoteč ustanoviti prvo slovensko in krščansko gimnazijo v Ljubljani in tako vladi pokazati, kakšnih šol živo potrebujejo Slovenci, da, jezi se celo „Narod“, da hoče škof s svojim denarjem in z denarjem svojih duhovnikov in vernikov ustvariti zavod, iz katerega bi prihajala verna in npravna mladina ter nekoliko krepkejši značaji, kakor iz sedanjih srednjih šol. Kaj pa je zakrivilo čudno stannacijo med vseučiliščniki? Znabiti so kaj krive srednje šole! Zakaj se govori o dvajset- in tridesetsemestrovcih, ki stanejo uboge stariše drag denar, pa bi bili že davno lahko pri svojem kruhu? Ali ne trpi narodna stvar škode, ko je toliko služb celo v domovini praznih, pa v nje rijejo Nemci in Lahi, ali se pa morajo nastavljeni Čehi, ko Slovencev nikjer ni? In ali ni bolj pametno in za naš narod bolj koristno, če se osnuje pri Vodmatu krščanski izobraževalni zavod, kakor pa name-ravana in od nekdaj podpirana podružnica nesrečne številke 13?

Da se ubrani mladina nevarnostij, ki jej prete pozneje v življenju, naj se ne popači že v srednjih šolah, ampak naj se ji vcepi v srce ravno v teh letih trdno versko prepričanje. Zato ji ne bi prav nič škodovalo, ker si mnogo natepa v glavo izreke Jupitra in Zeusa, ako bi večkrat tudi slišala, kaj pravi krščanski „Deus“.

Ne trdimo, da bi bili sedanjí ljubljanski gimnazijci sploh sprideni; ne, mnogo je dobrih, toda k temu največ pripomore dobra vzgoja v domači hiši in varovanje pred slabo družino. Nihče pa ne more trditi, da se pri mnogih dijakih kažejo sumljiva znamenja takozvanih modernih nazorov, ki vodijo v propad.

Želje po malo bolj krščanskih gimnazijah sploh niso tako tuje. Dvomljivo je pa, da bi jih izpolnila vlada pri sedanjí sestavi državnega zbora. Tedaj ostaja glede krščanstva samopomoč. In glede slovenstva? Nič se ne bojmo! Tudi za dve slovenski gimnaziji, vladno in škofovsko, bo v Ljubljani dovolj dijakov, zlasti če bo poslednja imela zraven sebe še velik konvikt. Dveh slovenskih gimnazij bi nam pa vlada sama gotovo ne ustanovila (znabiti še jedno na noben način ne!) in tedaj bi bili primorani nekateri slovenski dijaki, ako bi škofovske gimnazije ne bilo, hoditi v nemško gimnazijo, morebiti bi jih tja podila še celo vlada iz prenapolnjene slovenske

gimnazije. Je-li res nesreča za razvoj Ljubljane ali pa za razvoj naroda, če pride v naše mesto še nekoliko več slovenskih dijakov z Notranjskega, Koroškega in Istre, podpiranih od dobrih rok?

„Narod“ se dalje usaja zaradi tega, ker bi bili na škofovski gimnaziji duhovniki profesorji. No, kdo pravi, da duhovniki niso zmožni, napraviti izpitov na vseučilišču? In ali mar niso zmožni, da bi dobro učili svetne predmete? Povpraša naj „Narod“ pri ljubljanskih osmošolcih po imenu prof. dr. Svetine, ki je duhoven, in po vspehih pri predavanju matematike! — I, se ve, tu tiči kost! Že sedaj „Narodovci“ težko gledajo, da so imena duhovnov izmed vseh stanov najbolj zastopana na vseh poljih slovenske literature. Pridejo naj zdaj še duhovniki, ki bodo doktorji modroslovja, profesorji naravoslovja itd., potem bode pa že „Narod“ moral nekatere izvzeti izmed „klerikalne jate kaplanskih tepcev, ki nič drugega ne znajo, kakor mašo brati“. Ta strah je menda glavni vzrok, da je „Narod“ proti škofovski gimnaziji. Ta strah pa ni princip napredka, ampak princip rakove poti, nazadnjaštva, kajti do višje izobraženosti in profsorske učenosti sme priti v vedah vsak človek, bodisi tega ali onega stanu.

Izvirni dopisi.

Iz Kranja 6. januarja. (Za zadnjo številko prepozno došlo.) Na Silvestrov večer pret. leta priredilo je „Slov. bral. društvo“ v Kranju skupno z moškim pevskim društvom „Kranj“ veselico, katera je v vsakem obziru daleč nadkriljevala vse dosedanje veselice prvo imenovanega društva, — moško pevsko društvo „Kranj“ je častno nastopilo na svojem rednem polju, ta večer v prvič. Želeti bi bilo, da te dve društvi še v naprej korakata za svojim smotrom, tako zlošno, z roko v roki, kot dosedaj. „Z združenimi močmi“ naj jima bode geslo in vspeh ne bode izostal. Pa saj je njih naloga res plemenita.

Kaj se da na ta način doseči, videlo se je ravno pri tej veselici. Točno ob polu 9. uri bila je dokaj prostorna dvorana g. Viktorja Omerse „dubkom puna“, tako, da nekateri niti prostora niso dobili. Našteli smo nad 300 osob. Vspored je bil zanimiv in temu večeru zelo primeren. Petje se je izvrševalo pod vodstvom g. Moharja precizno, kakor še nikedar poprej. Najbolj ugajale so pesmi „Naprej“, katera je bila peta s spremljevanjem godbe, kar je aranžiral posebno v ta namen gosp. kapelnik Skřivanek, „Mornarska“, „Planinska“ in „Ljubici pod oknom“. Večina zborov morala se je na zahtevanje občinstva ponoviti.

Posebno omeniti pa je točk, koje so bile venec celemu večeru. Gospa H. Pavšlarjeva in g. A. Skřivanek, kapelnik godbe gasilnega društva v Kranju, pokazala sta se kot prava umetnika na svojih inštrumentih. Gospoda A. Skřivanek-a čuli smo ta večer v prvo in splošno je bilo priznanje, da takih goslačev pri nas na Kranjskem ni mnogo, in kako srečna je bila misel, da se je ravno on postavil na čelo novo ustanovljeni godbi požarne brambe! Njegova fina, premišljena igra, posebno pa pianissimo, je očaral vsakoga. Gospo H. Pavšlarjevo smo

pa že čuli, če se ne motimo, pred par leti v tukajšnji „Narodni Čitalnici“. Njeno precizno spremljevanje na glasoviru je vrlo podpiralo solista in le od nje je bilo odvisno, da so se te točke izvršiti zamogle. Seveda ni bilo odobravanju med poslušalci ne konca ne kraja, na kar sta k vsaki določeni točki še po jedno dodala.

Pri šaljivih prizorih sta se posebno odlikovala gg. Ivan Cof in T. Osana. Taki prizori, kateri silijo človeka do smeha, so zelo na mestu, vsled česar sledi občinstvo s toliko večjo pozornostjo drugim točkam.

Končno se moramo dotakniti še polunočnega govora predsednika moškega pevskega društva „Kranj“.

Ta je imenom obeh društev v kratkih, a jasnih potezah očrtal delovanje obeh društev v minolem letu, pojasnil težkoče, s katerimi se ima boriti pevsko društvo, ter razvil program obeh društev. Napil je končno vsem navzočim, želeč, da se v prihodnjem letu zberemo zopet in v še večem številu. Dokaj smeha je prinesla šaljiva loterija. Novo leto pa so pozdravili akordi vojaške godbe, katero ste društvu naročili za ta večer iz Gorice. Ta je veselico otvorila z ouverturo, med programom pa svirala tudi venec slovanskih pesnij. Ples je trajal do ranega jutra. Pri četvorkah naštel smo nad 40 parov.

Skratka, reči smemo, da je bil to v resnici prav krasen večer, kakoršnih doživimo le malo v Kranju. Obe društvu pa sprejmita to v dokaz, da se da vse doseči, ako se dela z razumom in v slogi. Vsaka nesloga pa mora pripeljati do razpada prej ali slej.

Iz Celja 12. januarja. — Čorbar ali kofetar Golič se je bajé prav bogato oženil, ker je izjavil, da dá vsakemu dečku, ki prestopi iz slovenske ljudske šole v nemško, 100 helarjev kronске, veljave. Nemška velikodušnost! To je dobro, da ni taci kalinov, ki bi se dali za eno krono ujeti in ki bi na tolikšno čorbarjevo radodarnost verjeli. — V Celju je že dictum, kmalu bo tudi factum et perfectum, da se sezida nemška hiša — pomislite kakšna nezmisel, ko je celo Celje nemško, pa nemška, posebna nemška hiša! Znabiti pa niti sami celjski Švabi in Švabiči prav ne verjamejo v trdnost te volfjanske trdnjave ob slovenski Savinji!

Promet z razglednicami je tukaj prav živ — vidite lahko popravljeni Studentenheim, kako se janičarji v njem uče, vidite lahko Celje pred sto in še več leti. Da bi bila zbirka popolna, si želijo nekteri še razglednic z nekdanjim Windbüchlerjem, blazega spomina, z onimi starimi vrati pri okrožnem sodišču v klosterski ulici, katera so na veliko žalost zalagateljev zazidali itd.

„Vahtarca“ ima sedaj pred zimskim svetim Antonom svojo dobo kislih kumar. Primanjkuje ji dopisov, — zato si pa ve pomagati duhoviti nje urednik Ambrožič, kojega je mati narava obdarila z mogočnim izrastkom na hrbtu, ki je pa kljub temu „wackerer Turner“ in ki je v priznanje duhovitosti postal Kneipwart. — Zadnjič si je izmislil ta Don Quijot, vitez grbaste postave, da praznujejo celjski Slovenci pri Miklavževi veselici god ruskega carja. Bog ve, kaj so praznovali, ko je živel še Aleksander. Kaj pa je Sedanfeier? — Pri „Turnarjih“ je bil minoli teden občni zbor. Visoke šarže so dobili razven omenjenega gosp. profesorja Ambrožiča še Arlt, to je oni, ki je dal veliki dvorani „Narod. Doma“ lepo razsvetljavo, Bračić, poslovodja pri Pelletu, ki je dvorni založnik nekaterih odličnih slovenskih družin, itd. Bi jih še naštel, pa jih Vi ne poznate, in tudi nočem nikomur nedelje skaziti, ker pride Vaš list uprav v nedeljo v roke prizadetih. — Do svidenja!

S Koroškega. 12. januarja. Naše poštne razmere. Vsi obmejni Slovenci se gibljejo in potegujejo za svoje svete narodne pravice. Poglejmo si junaške primorske in vrle štajerske Slovence, ki si kljub silnemu nasprotstvu Lahonov in Nemcev vedo priboriti svojih pravic. Le pri koroških Slovencih še ne gre; le pri nas spi skoraj vse še trdo zimsko spanje. V vsakem listu „Domovine“ je čitati, kako se na spodnjem štajerskem oglašča občina za občino za slovensko uradovanje in za dvojezične poštne pečate. Na slovenskem Koroškem je pa jedina

pošta, ki ima nemško-slovenski poštni pečat in ta je: Sinča Ves v Podjurski dolini; vse druge pošte imajo le nemške poštne pečate. Pri nas bi morale vsaj one občine, ki so v naših rokah, si pri poštah priboriti svojih pravic. Ali to se ne zgodi, ker nam manjka poguma za take pridobitve. Ali naj nas je strah, da se ne bi preveč zamerili našim ljubim nemškutarjem in Nemcem?

Sploh se ne ve, ali se pri razpisu poštarских služb na slovenskem Koroškem zahteva zmožnost slovenskega jezika, ali ne. Nam se zdi, da ne. Evo dokaze:

V narodnem, slovenskem Šmihelu nad Pliberkom v Podjurski dolini je poštno ravnateljstvo razpisalo mesto poštarja, ne da bi se zahtevala zmožnost slovenskega jezika. V Rožek, v čisto slovenskem poštnem okraju — je prišel pred leti za poštarja trd Nemec celo iz zgornjega Štajerja in ta isti je dobil sedaj pošto v slovenskih Borovljah. Rodoljubi in vsi merodajni krogi, pazite vender na take „malenkosti“! Bolje že skorej kaže, da prej doma malo po — „stražimo“ in še le potem gremo kam drugam „stražit“!

Iz zlate Prage, 11. januarja. Sedaj vladajoče meščanske stranke so si res povsod jednake. Radikalna „Samostalnost“ je priobčila pred kratkim članek o bilanci češkega naroda v preteklem letu. Omenjam le par značilnih točk. Leto 1898. je bilo v pravem pomenu besede jubilejno leto. Slavili smo pred vsem cesarjevo petdesetletnico, ki je zatemnila vladi neprijazno petdesetletnico — revolucije, katera nam je dala ustavo. Vse vladi več ali manj služee meščanske stranke so slavile potemtakem bolj osebe, a ne idej. Tudi Mladočehi niso bili nič boljši, saj se oslavo v spomin na odpravo tlake niso udeležili. Palackega slavnost se je zvršila dostojno. Ne le v Pragi, ampak povsod, kjer se glasi češka beseda, so proslavljali velikega svojeza moža ter se vnmali za njega načela. A kdo je največ storil, da se je narod upoznal s svojim velikanom? To niso bili mladočeški krogi, oni so praznovali Palackega le oficijelno. Žalosten dokaz, kako umevajo vladajoči činitelji častiti spomin „očeta naroda“ je ta, da imajo gluha ušesa za prošnje svojih rojakov, ki jim naznanjajo, da pride rojstni kraj Palackega, ako tega hitro ne preprečijo, zdaj zdaj čisto v nemške roke! Ali bi ne bilo boljše in koristnejše tudi za nas, ako bi tiste občine, ki dajejo precejšnje svote za kamen, kupile z njimi kruha svojim lačnim bratom? Kedar se nasitimo, potem si že dovoljujmo tak luksuz, če že nimamo druge potrebe! — Četrta številka „Slovanskega pregleda“ prinaša zopet mnogo zanimivega. Slavni poljski jezikoslovec Baudouin de Courtenay dokončuje svoj članek o Slovakah, kjer zlasti dokazuje, kako premeteni statistiki so Madjari, ko je treba naštet kar največ mogoče Madjarov ali pa vsaj zmanjšati število nemadjarских narodnostij. Naj zadošča samo jeden vzgled! Mesto Reka je imelo 1891. po uradnem preračunjenju 29.494 prebivalcev, in sicer 1062 Madjarov, 1495 Nemcev, 24 Slovakov, 13 Rumunov, 4 Rusine, 3766 Hrvatov, 28 Srbov, 2780 „Vendov“ (Slovencev) in 20.322 drugih, namreč 13.012 Lahov in 6995 Ilirov! Kdo so ti Iliri? Tega naroda dandanes ni več, bival pa je v starih časih po teh krajih, kjer stanujemo sedaj mi Slovenci in Srbohrvatje. Madjari so si izmislili to ime, samo da ni bilo treba povedati, da je v Reki več slovanskih prebivalcev (13.597) nego drugih. Sicer pa tudi Madjarov ni v Reki 1062. V deželah ogrske krone je komaj tretjina madjarske narodnosti, največ 35 %, uradno pa se jih šteje 45 %, vsejedno niti polovica ne. Slovencev je 94.679, na samem Ogerskem pa 70.912. Madjarsko nasilstvo je tako brezobzirno, da dobivajo uradno madjarska imena ne le mesta, trgi, ampak tudi imena polj, travnikov, gozdov itd. — Na čelu krasne razprave je pisateljeva slika in pod črto pregled najvažnejših njegovih spisov.

Drugi članek opisuje bosenske mahomedanske Srbohrvate, ki kljub svoji veri še niso izgubili slovanskih šeg in navad, pričujočih o slovanskem pokoljenju.

Vrsto dopisov začenja nekrolog dopisniku prvih treh dopisov s Koroškega, v „Sl. pr.“ — p. Fr. Lencu, ki je rodom Čeh, vrlo deloval med našim narodom.

P. M. Podravski govori v dopisu s slov. Štajerskega o naših založniških razmerah ter po pravici trdi, da ni mnenje, češ dobra slov. knjiga ne najde kupcev, dovolj utemeljeno. Dokaz temu je nemški knjigotržec Bamberg, ki je naredil z izdavanjem slov. spisov (Jos. Stritarja, Fr. Levstika itd.) lep dobiček. Isto velja o Giontiniju. Nasvetuje, naj bi se ustanovilo slov. založniško društvo z začetnim kapitalom vsaj 100.000 gld. Mogoče, da bi niti toliko ne bilo treba, ker se od onih 100.000 gld., ki jih je naložil škof Ant. Al. Wolf za izdajanje slov.-nemškega slovarja, gotovo že ni vse porabilo. Vsekako uvaževanja vredno. — Tov. Ant. Dermota govori v dopisu s Kranjskega o naših gospodarskih in obrtniških zadrugah, o „Naši straži“, o koroškem šolstvu, goriškem dež. zboru, tamošnjem učiteljskem vprašanju ter končuje, omenjajoč dogodkov ob pri-liki otvoritve „Šolskega doma“ v Gorici, z umestnimi besedami: „Vlada to vidi — a nič. In slovenski poslanci v drž. zboru vlado interpelujejo — in jo dalje podpirajo...“

List prinaša še dopis s Hrvaškega, kjer razkrinkuje Stj. Radić madjaronsko stranko, a podaje tudi združeni opoziciji nekaj dobrohotnih migljajev; dalje so poročila s Sredca, Krakova, Moskve in Kijeva. Moskovski dopisnik poroča, da je podaril car zopet iz lastne blagajne 500.000 rubljev kmetom, ki trpe za lakoto. V letu 1898 je izdal car v ta namen že milijon rubljev ali skoro 1.300.000 gld. Ruska pridno deluje za razširjanje ljudske izobrazbe. V Petrogradu ustanavljajo „Vseslovansko Matico“.

H koncu naj še omenjam, kako se je zvršila slavnost Mickijeviča v Varšavi. Bilo je še hujše nego smo napovedovali. A nekateri slovanski listi so nekaj govorili, da se zvrši važen zgodovinski moment za rusko-poljsko spravo. Tudi „Slov. List“ je bil med njimi. Ne varajmo se in presoajmo stvari, kakeršne so, in te so žalostne! Razmere med Rusi in Poljaki so se le poslabšale, a ne zboljšale. Do 18. grudna ni dovolila cenzura nikakega naznanila o slavnosti. O programu slavnosti se ni vedelo nič gotovega, razven tega, da je prepovedala ruska vlada vse, dovolila le, da duhovnik blagoslovi spomenik. Da bi imel oficijelni nagovor nepriljubljeni knez Radziwill, proti temu je bila cela Varšava. Dne 18. grudna je priobčil jeden časopis kratek članek, omenjajoč slavnost in opominjajoč k miru — potem pa zopet ne besede več po časopisih. Jedino „oberpolicajmajster“ varšavski je priobčil v listih naznanilo o redu pred slavnostjo, pri slavnosti in po slavnosti!

Tedniki, ki izhajajo večina v petek, so morali čakati, da so izšli po slavnosti. Približal se je dan slavnosti, sveti dan 25. grudna. Vse ulice, ki vodijo k prostoru, kjer je postavljen spomenik, so zagradili vojaki in redarji! O za-dušnici, ki je bila v stolni cerkvi, časopisi niso smeli poročati. Vstopnic se je vender dovolilo 12.000 navadnih in 450 za odlične goste, brez vstopnice ni bil namreč dovoljen vstop k spomeniku. Ko je odbila ura deset — vladala je popolna tišina — oglasila se je godba z neko orkestralno skladbo, za tem je duhovnik blagoslovil spomenik, govoreč latinski obredne besede, godba je zaigrala zopet neko skladbo — in bilo je po slavnosti, ki je bila jedina svoje vrste: brez govora (pisatelj Sienkiewicz ni smel govoriti), brez kacega vzklika! Da, to je zgodovinski moment brez para! Ko je bila slavnost končana, trajala je četrť ure, defilovali so dijaki molče pred spomenikom ter ga obsipali s šopki, četudi so bili šopki in venci odločno prepovedani. A ruska država se ni zrušila! pravi primerno „Slov. pregled“. Delavci z ruskega Poljskega so položili, protestujoč proti slavnosti varšavski, 40 vencev na spomenik Mickijevičev v Krakovu. Z ruske strani so prvi protestovali proti slavnosti kijevski vseučiliščni poslavši telegrafski pozdrav tovarišem v Varšavo, toda nekateri niso bili za to, in prišlo je do preprirov med njimi radi tega. Po slavnosti cenzura ne dovoli nič več o tem pisati, niti pozdravnih telegramov ni dovolila doslej

objaviti. Ruska vlada je res stroga, a pomisliti treba, da je bil Mickijevič revolucionar in da se vlada lahko boji posnemalcev njegovih teženj.

Politiški pregled.

Državni zbor bode pričel svoja zborovanja dne 17. t. m. Na dnevnem redu je naborni zakon, razprava o izjemnem stanju v Galiciji, dalje obtožba justičnega ministra, Thuna in Dipaulija in prejšnjega trgovskega ministra dr. Bärnreitherja, drugo branje v raznih odsekih rešenih vladnih pogodbenih predlog. Na dnevni red bode gotovo uplival tudi položaj na Ogerskem. „Reichswehr“ poroča, da se državni zbor postavi pred alternativo, ali pričeti resno akcijo za porazumljenje med narodi, ali pa nositi posledice.

Jezikovne naredbe za Spodnje Štajersko naznanjajo nemško-nacijonalni listi. Kaj, ko bi bilo to res?

Važna razsodba. Češki listi javljajo, da je najvišje sodišče v plenarni seji priznalo zakonitost jezikovnih naredb in popolno ravnopravnost obeh jezikov, nemškega in češkega, v celem obsegu češke dežele.

Deželni zbor goriški je bil pri zadnji seji nesklepčen, ker italijanski poslanci niso došli k seji. Tudi knezonadškofa ni bilo. Nekateri trdijo, da bode deželni zbor razpuščen.

Tržaškimi slovenskim dež. poslancem je vlada na izjavo, da vsled brutalnih nastopov laške večine v prvi seji zadnjega zasedanja ne bodo prišli več v zbornico, odgovorila, da želi, naj bi se zopet povrnili v deželni zbor. Na to željo so slovenski poslanci odgovorili, da so pripravljeni vstopiti zopet v deželni, oziroma mestni zbor, čim deželni glavar izjavi v prvi javni seji deželnega zbora, da obžaluje ter obsoja izgrede od 28. pr. m. in da okoličanskim poslancem garantira pod svojo odgovornostjo, da se napadi na njih osebe ne ponovijo ter da bode vsem okoličanskim poslancem brez izjeme omogočeno izvrševati svoj mandat. Zahtevanih garancij in zadoščenja slovenski poslanci se ve niso dobili.

Na Nižjem Avstrijskem je deželni odbor izdelal načrt preosnove ljudskega šolstva. Načrt določa: 1.) za kmečke občine popolna sedemletna šolska dolžnost, 2.) za vse šole istodoben sklep šolskega pouka in odpust učencev le koncem leta, 3.) za kraje, ki so bolj oddaljeni od šole, naj se uvede podaljšani poldnevni pouk, 4.) jednake učne knjige za vso Nižjo-Avstrijo, 5.) pričetek šole spomladi, 6.) učiteljem naj se da pravica, da smejo vporabljati tudi zmerno telesno kazen in 7.) ustanove naj se kmečke nadaljevalne šole ter se uvede na teh nedeljski in zimski pouk. Deželnemu odboru je došlo že nad 800 peticij za ta načrt.

Grof Falkenhayn, bivši poljedeljski minister, je umrl 12. t. m. star 70 let.

Celovski občinski svet je sklenil službe oddajati le Nemcem.

Drž. poslanec Dobernig se je na volilnem shodu v Celovcu izrekel za izstop nemških opozicijskih poslancev iz drž. zbora.

Češki agrarci so imeli v petek teden v Pragi shod, na katerem so ostro napadali takiko Mladočehov. Shod je pozval češke drž. poslance, naj glasujejo proti nagodbi.

Na Češkem pridobivajo krščanski socialisti vedno več tal. Poleg dobro organizovanih društev, izbornih časnikov delajo v prospeh domovine lepe knjižnice, iz katerih dobiva ljudstvo obilo zdrave in tečne dušne hrane. Slava češkim svečenikom, zakaj vse to je njih delo!

Dalmatinski Italijani so si ustanovili politično društvo z imenom „Società politica dalmata“. Mnogo jim društvo ne bode moglo pomagati, pač pa zna igrati čudno ulogo v prepiru med Srbi, hrvatskimi pravaši in narodnjaki.

Panslavistiški strah. Avstrijska vlada je pred petimi leti na krakovsko univerzo poklicala filologa, tudi Slovencev dobro znanega, Baudouina de Courtenay. Tekoče leto bode rok pogodbe pretekel in vlada je profesorju naznanila, da pogodbe ne misli obnoviti, ker je baje širil panslavizem, pišoč o madjarskih nasilstvih.

Ruski državni dolg. Začetkom tega meseca je izdal car ukaz, s katerim se finančnemu ministru naroča, plačati iz državnih blagajnic 75 milijonov rubljev državnega dolga. S tem je ovržena govorica, da je Rusija v denarnih stiskah ter da hoče najeti večje posojilo.

Domače novice.

Osebnosti. — Najvojvoda Jožef Ferdinand je zapustil celovško garnizijo. Jedno leto ima odpust. — Pri mestnem magistratu ljubljanskega določen je za 1. 1899. županovim, oziroma magistratnega ravnatelja namestnikom g. svetnik Ivan Šešek. — Gosp. Jos. Dostal je prišel iz Višnje Gore kot kaplan v Trnovsko župnijo v Ljubljani. — Odvetniški kandidat dr. Vladimir Foerster je imenovan sodnijskim adjunktom v Ljubljani.

Odločen korak. Kakor čujemo, namerava katoliško-narodna stranka koncem tega meseca sklicati shod svojih zaupnih mož, da se posvetuje o razmerah sedanje večine napram Slovence, oziroma slovenske delegacije napram vladi, ker stališče Slovencev je danes tako, da je treba odločnega koraka. Priznamo, da imajo poslanci težko stališče. Treba jim bo postopati energično, a vendar modro. Isto težavno stališče imamo pa tudi časnikarji. To naj upoštevajo gg. poslanci.

Vseslovenska delavska slavnost se bode vršila dne 28. maja t. l. v Ljubljani. Želeti je, da bi društva, ki so lani prijavila svojo udeležbo, izjavila takoj, ako še ostanejo pri svojem prvotnem sklepu, da se more slavnost aranžirati na kolikor mogoče široki podlagi. Bratska društva in prijatelje po Slovenskem prosimo, naj takoj prično s pripravi. S primerno upeljanim varčevanjem n. pr. s tedenskimi doneski, bi bilo mogoče dosedaj oglašeno število slovenskih delavcev pri slavnosti še potrojiti. Hrvatje in Čehi bodo na slavnosti jako častno zastopani. Spominjajte se tudi z blagohotnimi darovi zastave „Slovenske krščansko-socialne zveze“, ki se tedaj slovesno blagoslovi! Vsi dopisi naj se naslove na g. Luko Smolnikarja, stolnega vikarja v Ljubljani. — Pripravljalni odbor.

Boj za načela. „Sloven. Narod“ piše proti „Naši straži“, česar se silno vesele nemški listi. In zakaj je proti „Straži“? Zdaj je zato proti, ker župan Hribar ni predsednik. To so načela! Prej niso hoteli blizu, ker je bilo zborovanje v „Katoliškem Domu“, zdaj pa, ko je bilo na magistratu, pa že hočejo imeti predsedstvo. Kdo bi jim ga ne privoščil, samo malo več naj bi jih bilo društvu pristopilo in prišlo v „Katoliški Dom“. Sicer se pa zadeva že boljša in zapreka je le še jedna. Dr. Tavčar že hodi v „Katol. Dom“ večerjat. Med gostilnico in zborovalnico so pa samo še stopnice.

Gg. Eppich in Gerkman, učitelja na c. kr. vadnici v Ljubljani, sta vložila prošnjo za vpočenje. Služita že precej nad 40 let in gotovo se bode prošnja uslišala.

Iz Škofje Loke se nam piše: Dr. Ferjančič na shodu nas Ločanov ni prav nič „potrošal“. Bolj prav bi bil storil, ko bi ne bil prišel v Loko, če nima nič boljšega poročati, kakor kar je „Narod“ na široko prijavil. Pravil nam, da bomo še naprej plačevali preveč davkov vsled krivične nagodbe z Ogersko in da z železnico na Loko najbrže ne bo nič, to ni posebno bistroumno. Ločani, ki opazujemo poslanca v njegovi „eneržiji“ in njegovih frazah, nismo šli pokušat na shod kisle potice, katero nam je prinesel. Shod je bil sploh jako žalosten in tudi Kranjci, ki so prišli polnit grozno praznoto, so se vračali potegnjenih obrazov.

Iz obrtnih krogov se nam piše: Že davno se je čula iz obrtnih krogov želja, naj se izvede primerna organizacija za poset svetovne razstave v Parizu. Konečno je vendar došlo do sestave odbora — obrtnike so pri tem seve prezrli — in mislili smo, da se bode skoro načrtalo pogoje. Obrtniki bi mogli spraviti večje svote skupaj le s primernimi mesečnimi doneski, da pa se prične z nabiranjem, je sedaj že skrajni čas. Hrvatje so imeli že vse v redu pred enim letom! Ali se morda izleta Slovencev v Pariz namerava vdeležiti le takozvana „inteligenca“. Ako se na nas obrtnike tudi ra-

čuna, prosimo, naj nam da pripravljalni odbor primernih pojasnil!

Gospodarski shod v Mariboru. Po prizadevanju vrlega neumorno delavnega g. Gomilšeka iz Jarenine se je sklical dne 12. t. m. zaupni shod v mariborskem „Hotel Europa“. Shod je imel namen pomagati, da se gospodarska združna organizacija razširi po štajarski zemlji. Politiškega značaja neposredno ni imel; samo po sebi pa je umevno, da bi gospodarska organizacija neizmerno dobrega storila v obrambo slovenskega ozemlja in bi vsled tega tudi v političnem oziru igrala veliko vlogo. Vdeležilo se je shoda 180 vabljenih oseb. Dvorana je bila polna. Shod je popolnoma dosegel svoj namen. Ni ga bilo zborovalca, ki bi ne bil odnesel seboj navdušenja za združno organizacijo. Govoril je gosp. dr. Krek splošno teoretiški o nujnosti gospodarske organizacije. Za njim pa sta izredno zanimivo poročala o delovanju in vspehih obstoječih združenj: o žalski njen ustanovitelj g. Kač, o horjulski pa g. Stanovnik. Domača beseda drugega govornika je zadela v živo. Za njima je pojasnoval tajnik „zveze slovenskih posojilnic“ g. Jošt o prednostih Raiffeisenovih posojilnic in navduševal navzoče, naj jih ustanavljajo. Zborovanju je predsedoval dekan Jurčič; podpredsednik mu je bil dr. Pipuš, zapisnikar pa dr. Glaser. — Srečna misel g. Gomilšeka se je res srečno obnesla.

Socijalnodemokratski shod v kazini. Po vsej Avstriji so pretekli teden socijalni demokratje sklicali shode, za odpravo časniškega kolka. Ker socijalni demokratje dobro čutijo, da se vlada odpravi časniškega kolka ne bode mogla dolgo ustavljati, ropotajo z namenom, da bi pozneje to odpravo razglasili kot svojo zaslugo. Znano pa je, da se poslanci vseh strank potegujejo za to, razvoju časopisja neobhodno potrebno reformo, katera se bode izvršila, ne da bi bilo treba socijalnodemokratskega pridruženja. Shod v ljubljanski kazini je bil jako dobro obiskan. Došli so v lepem številu uslužbenci raznih ljubljanskih tiskarn, ki sicer ne prisegajo slepo na rudečo zastavo, bilo pa je tudi še mnogo drugega nevtralnega občinstva. S svojo navzočnostjo je shod počastil tudi bivši strankarski načelnik Zadnik, ki je bil ob enem menda najspretnejši socijalnodemokratski blagajnik. Na prostoru, katerega je prej on zavzemal, sedeli so „novi možje“. Ti možje so tudi v nemškem jeziku otvorili zborovanje der „Südslavischen (1) socialdemokratischen Partei“. Došlo je nekaj pozdravov, mej njimi elegičen pozdrav liberalcev z Notranjskega. Na shod so bili povabljeni vsi državnozborni poslanci, ki pa niso smatrali za potrebno, počastiti tega shoda. Dr. Žitnik jim je pisal, da kot slovenski narodnjak ne poseča kazinskih prostorov in da bodo slovenski poslanci brez socijalnodemokratskega navodila potegovali se za to, kar bi se bilo že davno zgodilo, da ni divjala obstrukcija. Nenavzočnost drž. poslancev je socijalne demokrate hudo razžalila. V njihovem imenu je vzrojila „stara korenina“ Železnikar, ter je v „ljublanski šprahi“ povedal, koliko je videl sveta in zato predlagal slovenskim drž. poslancem, ki ne vidijo, da se svet okoli socijalnih demokratov vrti, nezaupnico. Obljubilo se je, da se jih ne bode „več ven poslalo in da bodo ta drugbart spoznali mesarje, ki jih mesarjo“. Tem krepkim besedam g. Železnikarja so pritrdili nekateri z vsklici: „V gobec jih bomo suvali!“ (Klic: „Najprej morate poslance imeti!“ Smeh.) Na nemška drž. poslanca s Kranjskega je gosp. Železnikar popolnoma pozabil. K točki dnevnega reda je govoril g. Kristan. Za nas je najzanimivejša njegova izjava, da v Trstu še ni našel irredentovske pošasti, s katero nekateri strašijo, kakor drugi s panslavistiško. Po njegovem mnenju, ni drugega gibanja med Italijani, nego da nekateri nosijo igle z italijansko peterooglatno zvezdo, prenapeteže se pa lahko na prste sešteje. Od obeh strani se slikajo strahovi, da se potem pravi: „mi imamo nenormalne razmere,“ da je več policije, več ječ. Kdor pozna razmere na Primorskem, ve, da je g. Kristan slabo zagovarjal ljudij pred katerimi se mora noč in dan stražiti spomenik zvestobe Trsta do Avstrije. Končno

se je sprejela izjava za odpravo časniškega kolka in za prosto kolportažo.

Slovensko gledališče. O sinočni predstavi hrvatske drame „Trhli dom“ priobčimo oceno prihodnjic. — Jutri je benefica gosp. režiserja Inemanna, ki kot igralec zasluži vsestransko priznanje. Predstavljal se bodo Schillerjevi „Razbojniki“. Vlogo Franca igra beneficijant, vlogo Karla pa g. Deyl. Naj bi občinstvo zasluge g. beneficijanta priznalo z obilnim obiskom. — 17. t. m. se bode prvič pela velika Wagnerjeva opera „Lohengrin“. — 19. t. m. se bode ponovila izvirna Ganglova drama „Sin“.

Shod v Cirknici. Pretečeno nedeljo je priredilo „Katol. politično naobraževalno društvo v Cirknici“ javen shod, kateremu je predsedoval g. dekan Kunstel. Državni poslanec g. dr. Krek je poročal o delovanju državnega zbora in bičal zvezo z Italijo in Nemčijo. Govoril je dalje o potrebi združne organizacije. Burno odobravanje je sledilo govornikovim besedam. Gostinčar je govoril o združni organizaciji z narodno-gospodarskega političnega stališča ter pojasnil zborovalcem koristi kmetijskih zadrug. Č. g. župnik Rajčević je govoril za slovensko vseučilišče in nadsodišče v Ljubljani, ter se je v tem smislu stavljena peticija na državni zbor vsprejela soglasno. Č. g. kaplan Lavrenčič je govoril o domačih razmerah glede konsumnega društva. Zborovalci so mu živahno pritrdjevali. Ker se na poziv predsednikov ni oglasil nihče k besedi, je predsednik s slava-klici cesarju in papežu zaključil shod, ki bode brez dvojbe obrodil tudi dober sad.

Drž. posl. dr. Ig. Žitnik govoril je preteklo nedeljo svojim volilcem v Gornjem Logatcu. Volilci so mu izrekli soglasno zaupanje.

Nova železnica. Železniški minister je Štefanu pl. Daubachyju v Zagrebu dovolil za jedno leto, da prične pripravljati tehnična dela za jednotirno železnico od postaje Kamnik čez Št. Martin, Motnik, Vransko, Gomilsko do Braslovč.

Deželnozborska volitev. Pri dopolnilni volitvi v dež. zbor iz srede kranjskega veleposestva je bil dne 9. t. m. izvoljen Anton Ulm, veleposestnik v Klevežu na Dolenjskem. Mož je Kranjecem tuj, k nam priromal preko črno-žoltnih kolov. Slovenci se volitve niso udeležili.

Proti nadškofu Misiji so demonstrovale goriški Lahoni dne 5. t. m. zvečer pred knezoškofijsko palačo, ker se ne strinjajo z njegovim postopanjem v deželnem zboru. Mnogo izgrednikov so aretovali.

Slovensko časopisje se je ob novem letu zopet pomnožilo. V Trstu je pričel izhajati „Novi list“. G. Gabršček je pa začel izdajati dvakrat na mesec „Adriatische Post“. List bode branil slovanske interese ob Adriji. Sedaj imamo Slovenci kar tri liste, ki na nemškem jeziku branijo slovanske pravice. Ali bi se ne mogli združiti?

Drobne novice. Cerkev na Barju se baje prične zidati že tekom prihodnjih dveh let. — Za italijansko gimnazijo v Pazinu so že razpisane službe. — Prvo toplo večerje so dočili vojaki po vseh vojašnicah dne 2. januarja, kot prvi delavnik tega leta. — S 1. februarjem prične voziti vsakdanja pošta mej Vrhniko in Horjulom. — Voz za prevažanje odgoncev in jetnikov smo dobili v Ljubljani. — Dne 23. decembra je pogorelo na Bistriški planini na Koroškem pet planinskih koč. — V Bistrici v Rožu je požar v fužinah naredil škode do 30.000 gld.

V občini Vernberg na slovensko-nemški meji na Koroškem, kjer sedi na županskem prestolu stari slovenski odpadnik in strastni nasprotnik Slovencev in katoliško-slovenske stvari, kmet — Matevž Oraž, so koncem lanskega leta občinski očetje sklenili, da bodi zanjprej uradni jezik le nemščina. Čudno! V občinskem odboru so skoraj sami Slovenci — seveda odpadniki — in dva Čeha — muzikanta, ki le komaj za silo nemški lomita. Pa Matevž Oraž je bil tudi ob priliki cesarskega jubileja odlikovan z zaslužnim križcem s krono, ali za prej omenjene zasluge, ali za kaj drugega, se ne ve.

Razburjeni Lahoni se ne morejo umiriti. Sedaj kriče, ker so poštni uradniki v Pulju dobili nalog, da morajo govoriti s strankami v tistem jeziku, v katerem se je predstavila

stranka. Silno nervoznost v laškem taboru je vzbudilo tudi tržaško pomorsko sodišče, ki zahteva pri novorazpisanih službah znanje slovenščine.

Tržaški mestni svet je v posebni resoluciji zahteval, naj se, dokler se ne ustanovi v Trstu italijansko vseučilišče, pripoznajo vsi diplomi italijanskih vseučilišč in drugih šol onkraj luže. Res skromna zahteva.

Organizacija dunajskih Slovencev. Pod tem naslovom prinaša „Edinost“ lep članek D. L. Selskega, ki kaže na potrebo, naj se tudi na Dunaju organizuje slovenske delavske sloje. Prvi korak naj bi bil: Naša akademična društva naj bi dajala prečitane časopise v oni lokal, ki bi si ga določili, in kedar bi kdo prišel, čitali bi lahko slovenske časnike. Na vsakih 14 dni ali mesec pa bi imeli svoj večer, na katerem naj bi visokošolci budili, dramili, navduševali in poučevali svoje rojake. To bi bilo pozitivno narodno in socijalno delo, ki bi gotovo ne ostalo brez sadu. Sedaj, v zimskem času, bi bila ugodna prilika za to, torej na delo!

Grozen cerkveni rop. Iz Strmca nad Vrbo se nam poroča, da se je dne 29. onega meseca neki ropar med tem, ko je cerkovnik zvonil večernice, vtihotopil v župnijsko cerkev ter se v njej skril. Ko je v jutro cerkovnik prišel v cerkev juternico zvoniti, videl je, da je tabernakelj s silo zdrobljen, in da monstrance in ciborija ni. Dalje je zapazil, da je tudi darilnik s silo s svojega mesta odstranjen in odnešen. Ropar je namreč po noči, ko je bilo vse tiho okoli cerkve, v katere bližini se nahajata le šola in gostilnica z mežnarijo, šel pri stranskih vratih, katere si je znal od znotraj odpreti, na prosto, otvoril shrambo, v kateri so bile lopate, krampi itd. za pokopavanje, vzel močen kramp, ter z njim zdrobil tabernakelj in darilnik. Velika žalost je zavládala po okolici radi tega grozovitega roparstva. Sama monstranca je bila vredna okoli 700 gld., a kmalu so se ljudje potolažili, ko se je raznesla vest, da ropar ni vzel monstrance in ciborije, temveč le oboje s krampom vred za oltarjem — shranil.

V Rožeku na Koroškem je umrl dne 20. decembra župnik g. Janez Godec, ki je blizu 25 let ondi pastiroval. Bil je star 66 let in rad je gmotno podpiral narodno delo. Na shode slovenske, ki so se tu in v okolici prirejali, je rad zahajal in se do konca svojega življenja zanimal za našo narodno stvar. Isti dan, ko so rožeški rodoljubi izročili svojega dragega dušnega pastirja materi zemlji, so pokopali tudi župnikovo nečakinjo — 21 let staro gospico Maričko, ki je več let svojemu g. stricu zvesto služila, in pri svoji službi bolezen nalezla in isti dan, ko župnik-istic, izdihnila svojo dušo. Večna luč naj sveti obema. Važno župnijo rožeško bode oskrboval ondotni kaplan g. Valentin Limpel, mož-značaj med slovenskim koroškim duhovenstvom, žali-bože le do tistega časa, ko pride nov župnik — morda še kak nemškutar.

Samomor. Blizu Lipe nad Vrbo se je obesil mlad človek. Zapil je ves denar, ki ga je potegnil pri svojem gospodarju, v gozdu splezal na neki borovec, in se na pasu obesil. Vzrok samomoru je strup — žganje.

Medvedko, 134 kilogr. težko, je ustrelil te dni knez Karol Auersperg v gorovju blizu Borovca na Kočevskem. Zasledili so mrcino v brlogu ter s kamenjem zadelali vhod. Ko so zastavljen vhod odprli, planila je zver z veliko silo vun. V begu hudo obstreljena, vlekla se je tričetrt ure daleč v gozd, in je naposled obležala. Našli pa so jo in pripeljali v Kočevje. V telesu je nosila tri mladiče, kakor podgane velike. Redki lovski plen so poslali za knezom na Nižje Avstrijsko.

Praška „Politika.“ z dne 25. decembra podala je svojim čitateljem v božični prilogi novelo Pavline Pajkove: „Očetov tovariš“ — „Papa's Kamerad“ — v izbornem nemškem prevodu.

Plesni venček bode jutri v nedeljo 15. t. m. v restavraciji „pri kroni“ v Kranju. K mnogobrojni udeležbi se vabi.

Društva.

Javno predavanje. Jutri ob 6. uri zvečer bode priredila „Slovenska krščansko-socijalna zveza“ v Ljubljani zopet javno predavanje v veliki dvorani „Katoliškega Doma“. Predaval bode društveni načelnik gosp. Ivan Kregar o „Dunajski jubilejni razstavi“.

Pevski večer s plesom priredi pevski zbor „Glasbene Matice“ s sodelovanjem slavne godbe c. in kr. pešpolka kralj Belgijcev številka 27, danes zvečer v velikej čitalniški dvorani „Narodnega doma“. Začetek ob 8. uri zvečer. Toaletna promenada. Vstopnina: za nečlane pevskega zbora 1 gld. za posemeznika, 2 gld. za rodbino. Čisti dohodek namenjen je v pokritje društvenih koncertnih primanjkljajev. Vstopnice se dobivajo v trgovini g. J. Lozarja na Mestnem trgu in na večer koncerta pri blagajnici. Koncertni vzpored: 1. Titl: Ouvertura iz čarobne pravljice: „Mamonova palača“, svira vojaška godba. 2. Dr. A. Dvořák: „Slovanski plesi“, svirata čveteroročno gospici Hilda Schinzi in Augusta Nolljeva. 3. Iv. pl. Zajec: „Lastavicam“, Fr. Grbič: „Milotinke“, samospeva poje gosp. J. Krsnik s spremljevanjem glasovira. 4. A. Dvořák: „Kmetovalčeva himna“, mešan zbor s spremljevanjem glasovira. 5. Stjevan Mokranjac: Srbske narodne pesmi: a) „Iz moje domovine“, b) „S Kosovega“, poje zbor. 6. Ant. Burgarel: Predpustni potpourri. 7. Ples.

Veselica šempeterskih podružnic družbe sv. Cirila in Metoda se je zadnjo nedeljo izvrstno obnesla. Ljubljanski „Narodni Dom“ že davno ni zbral toliko veselega rodoljubnega naroda v svoji sredi, kakor ta večer. Vse je bilo jako ljubko prirejeno, za kar gre hvala odbor-nicam ženske podružnice, posebno pa vedno neutrudljivi gospej Trčkov in idealno-požrtvovalni gospej dr. Šlajmerjevi. To ni bil strankarski shod, zato so pa generali strank ostali doma. Predsednik šempeterske moške podružnice, č. g. župnik Malenšek, je v jako primernih besedah pozdravil zbrano narodno armado, kažoč na lepe uspehe družbe sv. Cirila in Metoda, ker stoji družba nad strankama. Govoru je sledilo dolgotrajno ploskanje. S krasnim petjem sta se odlikovala „Slovensko trgovsko pevsko društvo“ in četvorica „Ilirija“. O, ti Ilirci! kako pojo z občutkom, kako nežno izražajo misli pesmi! Človek bi jih poslušal vso noč. Sladkorčki s pokalicami, punica v velikanskem zaboju, štant, beli štironožni bacek, katerega je pritirala na dražbo rudeča dvonožna bacica, itd. — vse to je dalo mnogo zabave, za družbo pa veliko kron in desetic. Stržile so gibčne dame 700 gld., kar dokazuje, da so Ljubljančani dobri ljudje, Ljubljančanke pa pridne trgovke. Ponosni smo res lahko na domoljubja žar, ki je zadnja leta vsplamtel v srcih gospej in gospic prvega slovenskega mesta zlasti po družbi sv. Cirila in Metoda.

„Moško pevsko društvo Kranj“ v Kranju imelo bode jutri dne 15. t. m. ob 3. uri popoldne v prostorih „Slov. bral. društva“ v Kranju svoj redni občni zbor. Dnevni red: 1. Nagovor predsednika; 2. poročilo tajnika; 3. poročilo blagajnika; 4. Slučajnosti; 5. Volitev odbora.

Občni zbor „Slovenske krščansko-socijalne zveze“ v Ljubljani bode dne 2. februarja ob polu 10. uri dopoldne v veliki dvorani „Katoliškega Doma“. Poleg običajnega dnevnega reda bode na vrsti tudi razgovor o vseslovenski delavski slavnosti. Pred zborovanjem bode v nunske cerkvi ob 9. uri sv. maša.

Slovensko planinsko društvo. Dne 10. t. m. je priredilo naše vrlo „Slov. plan. društvo“ svoj drugi zabavni večer, kateri se je jako dobro obnesel. Predavala je najboljša slovenska turistinja gospodična Pavla Borštnerjeva, katera je preteklo leto prehodila nad 35.000 metrov višine. Gospica zna se izborno predavati, kakor je izvrstna turistinja. Zna si pa za to izbrati tudi pravo snov! Kraji, katere nam je opisala („Čez Pohorje do Drave“) bili so dosedaj širšemu občinstvu neznani. Hvala iskrena trudoljubni gospici! Gospodična Borštnerjeva je to pot hodila v lanskim šolskih počitnicah. Vse zbrano občinstvo bilo je jednih

misli ter predavanje živahno odobraval. V znak priznanja podarili so ji dični „Planinski Piparji“ krasen šopek s planink in trakom, občinstvo pa je gospici čestitalo. S prijaznosti sodelovalo je pevsko društvo „Ljubljana“.

Izvanredni občni zbor slov. zidarskega in tesarskega društva v Ljubljani vršil se bode v nedeljo dne 22. t. m. ob 3. uri popoldne v društvenih prostorih v Kolizeju, I. nadstropje. Na dnevnem redu je 1.) določitev društvenega reda in 2.) Slučajni predlogi in nasveti. — K obilni udeležbi vabi vse člane odbor.

Krščanskosocijalno železničarsko društvo v Ljubljani je priredilo na sv. Treh kraljev večer v sijajno razsvetljenih in z železničarskimi znamenji lepo okrašenih prostorih starega strelšča „Božičnico“, ki je pokazala, da ima društvo krepko voljo napredovati. Gg. odborniki Finžgar, brata Pip, Milavc, Bizjak, Kralič so se potrudili, da se je občinstvo prijetno zabavalo do ranega jutra. G. dr. Krek je železničarjem zložil navdušen prolog, katerega je govoril gosp. Gregorec. Ob božičnem drevescu nagovoril je krasen angelj otroke, na kar so bili bogato obdarjeni. Vojaška godba je svirala vztrajno, istakotako radodarno je bilo s pevskimi točkami pevsko društvo „Zvon“. Gosp. podpredsednik Finžgar je v dobro osoljenem govoru pozdravil prijatelje društva, g. Gostinčar pa je navduševal navzoče, naj vstrajajo za ideje krščanskega socijalizma. Pozneje je zarajala mladina ter se vrtila v živahnem plesu. Veselico so počastili drž. poslanec Povše, dež. posl. Papež in načelnik postaje južne železnice, inspektor Gutman, ki se je o tej priliki lahko prepričal, koliko zaupanja in ljubezni vživa med svojimi podaniki. Železničarji so mu priredili pristrčno ovacijo. Društvo, ki mora odbijati najsilovitejše socijalno-demokratske naskoke, je vredno širšega uvaževanja in vsestranske podpore.

Pevsko društvo „Slavec“ priredi dne 5. svečana v „Narodnem domu“ svojo veliko letošnjo „maskarado“ pod naslovom „Prater v ljubljanskem Tivoli“. Odbor „Slavca“ prosi vse one, kateri bodo maskovani, naj zbirajo prizore iz ljudskega in zabavišnega življenja v „Praterju“. Odbor dajal bode v tem oziru drage volje potrebna pojasnila. Obširna telovadnica v „Narodnem domu“ bode z velikimi prospekti predstavljala jeden del Latermanovega drevoreda z Tivolskim parkom, gradom in vodomatom. Pomnoženi odbor dela najobsežneje priprave, da bode letošnja maskarada daleč nadkrilila svoje prednice. Vsa slikarija bode imela značaj pomladi, torej s cvetočimi kostanjevimi drevesi in cvetličnim parkom.

„Delavsko podporno društvo“ v Trstu priredi veliki ples v soboto 21. januarja 1899. v gledališču „Politeama Rossetti“, pri katerem bode svirala popolna vojaška godba pešpolka št. 97 baron Waldstetten. Pred polnočjo plesal se bode v raznih slovanskih oblekah narodni ples Kolo. Ustoppina za osebo 1 krono. — Lože I. vrste 4 gld. II. vrste 2 gld.

Novoletni darovi družbi sv. Cirila in Metoda. Poslali so dalje: Slavna posojilnica v Ormožu 20 gld. — Po slavnem upravnistvu „Domovine“: g. Martin Žmavc, orožn. stražmešter v Bosni, 2 gld. 50 kr. in g. Bož. Štifter, profesor na Ruskem, 2 gld. — Po č. g. drž. poslancu dr. Žitniku blagajništvo podružnice za Višnjo Goro, Št. Vid, Krko in Stičino 56 gld. 87 kr. in g. Anton Štepec, posestnik v Višnji Gori, 1 gld. — Moška podružnica v Kamniku dodatni znesek 50 kr. kot dar g. Al. Podboja. — Zenska podružnica v Dornbergu po gospej predsednici Jos. Bizjak 45 gld. — Č. g. Peter Bohinjec, župnik horjulski, 5 gld. — Č. g. Anton Žgur, župnik belocerkovski 1 gld. — Za prodane marke od g. Borovščaka 2 gld. 13 kr. — G. mestni učitelj Ivan Krulec v Ljubljani 50 kr. — Gg. občinski odborniki v Št. Gotardu: župnik Ivan Šlakar, župnik Jos. Zelnik, Fran. Konšek, Andr. Novak, Franč. Cukjati, Matevž Gorišek, Ivan Jutršek in Josip Novak po 50 kr. in iz nabiralnika pri g. F. Cukjati 1 gld. 20 kr., skupaj 5 gld. 20 kr. — G. Jožef Nedok, em. profesor v Krakovu, 10 gld. — Povodom odlikovanja č. g. prvomestnika Zupana gg. Jos. Trobec, Jurij Kržišnik in

Iv. Čebašek v Črnem Vrhu nad Polh. Gradcem 5 gld. — Tržaška moška podružnica 450 gld. — Slavno upravnistvo „Mira“ v Celovcu po g. Vek. Legatu 279 gld. 23 kr. — Moška podružnica v Starem Trgu pri Ložu po g. blagajniku Ivanu Benčini 16 gld. — Ženska podružnica v Idriji po g. predsednici Drag. Lapajne in blagajnici Nataliji Šepetavec 42 gld. 21 kr. — „Vesela družba pri žlikrofi“ v Idriji 4 gld. 50 kr. — Č. g. Ljud. Jenko, župnik pri Sv. Duhu, 5 gld. — Slavna hranilnica in posojilnica v Vipavi 10 gld. — Mohorjani in nekateri prebivalci v Solčavi po č. g. župniku M. Schmidu 15 gld. — Čč. gg. župnik Ant. Vraz in kapelan Ivan Jodl pri Sv. Antonu v Slov. Goricah 2 gld. — Slavna Prva dolenska posojilnica v Metliki 10 gld. — Moška podružnica v Celju 50 gld. — Moška podružnica v Ajdovščini po g. blagajniku Antonu Terčelju 40 gld. — Moška in ženska podružnica v Škofji Loki 4 gld. 50 kr. — Podružnica za Kropo, Kamno Gorico in Dobravo po g. nadučitelju Jos. Korošcu 50 gld. kot prvo polovico četrte ustanovnine in 33 gld. daril in udnine. — Iz Ribnice po č. g. kapelanu Jož. Volcu 3 gld. 50 kr., darovala sta gg. stroj. mojster Marko Burgar 50 kr. in Ivan Šutej, lesni trgovec v Jelendolu, 3 gld. — Pri dekanijski konferenci v Šmarji zbrani duhovniki so zložili jubilejnega daru 11 gld. 50 kr. — Ženska podružnica v Prvačini 5 gld. z opazko, da je 100 gld. darovala za „Šolski Dom“ v Gorici. — Ženska podružnica v Ribnici je položila 100 gld. v dar domu na altar. — Živeli vsi junaki in junakinje, ki toliko žrtvujete za zmago našo!

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Kršč. soc. pol. društvo „Naprej“ v Celju si je izvolilo na letošnjem občnem zboru naslednji odbor: predsednik dr. Ivan Dečko, podpredsednik dr. Jos. Karlovšek, tajnik Ante Beg, blagajnik Ivan Likar ter ostale odbornike: dr. Ljudevit Gulin, Josip Belak, Ivan Rebek, Josip Omladič in Matevž Sinkovič.

Občni zbor društva slov. odvetniških in notarskih uradnikov se bode vršil jutri v „Narodnem domu“ v Celju v mali čitalniški dvorani. Dnevni red tega zborovanja ima za omenjeno društvo in odvetniške in notarske uradnike sploh tako važne točke, da se pričakuje obila vdeležba članov, ter njih delodajalcev.

Razne stvari.

Zola je dolžil pisatelja o razkritjih njegovega očeta škandaloznem življenju Judeta, da se je posluževal ponarejenih dokumentov. Judet je tožil in Zola je bil obsojen na 100 frankov globe in 500 frankov odškodnine.

Peki v Avstriji so v četrtek po raznih krajih imeli zborovanja proti nočnemu delu.

Konec sveta je postavil Falb na 13. novembra 1899. leta, ko se trčita zemlja in neki komet. V Berlinu so deloma potrdili Falbov račun, toda le s tem razločkom, da bode pri „trčenju“ imel škodo le komet, zemlja pa nobene. Na zemlji bomo videli tedaj vsak dan prekrasno utrinjanje zvezd. Na zemljo bode padlo mnogo meteorjev.

Rusija ima po najnovejši štetvi 129,211.114 prebivalcev. Leta 1892. je brojila Rusija samo 108½ milijonov prebivalcev. Po številu ljudstva prekosita Rusijo le Kineška s 402 milijona in Angleška s 315 milijoni. Rusija ima 19 mest, ki imajo nad 100.000 prebivalcev in 35 mest, ki broje 50.000 do 100.000 stanovalcev. Največ je v Rusiji Slovanov 82 milijonov, mej temi 9 milijonov Poljakov; 2 milijona je Židov, več milijonov je turških Tatarov, nad 1 milijon Armenov in skoro toliko Nemcev v baltičih pokrajinah.

Znamenje časa. Politični list ogerskih Slovakov „Narodnie Noviny“, ki so izhajale preteklo leto vsaki dan, izhajale bodo letos le trikrat na teden. Zadnji čas je imelo uredništvo 7 tiskovnih pravd, dva urednika sedita v zaporu in zadnji dve leti je moral plačati list 10.000 gld. glob. — Nesrečno ljudstvo slovaško, kako ga zatira „viteški“ Madjar!

Najnovejše vesti.

Klub nemških nacionalcov v državnem zboru je zopet v krizi. V ponedeljek ima klub sejo, v kateri bodo predlagali poslanci Sylvester, Lemiš in tovariši, naj se klub postavi na radikalno stališče, sicer izstopi okoli 20 poslancev in se pridružio Schönererju.

Drž. poslanec Steinwender je imel v četrtek shod v Gmündu. 26 volilcev mu je izreklo zaupanje, 10 jih je bilo proti.

Na Dunaju je bil včeraj zjutraj velik vihar. Nekaj oseb je ponesrečilo, jedno je vihar vrgel v Donavo.

„Zveza slovenskih in istrsko-hrvatskih županov“ se bode po sklepu županskega shoda v kratkem ustanovila. Sedež jej bode v Ljubljani. Predsedstvo je dotična pravila že predložilo vladi v potrjenje.

Listnica uredništva: Cerklje, Celovec: Pride na vrsto.

Krvava uš.

(Schizoneura lanigera — Blutlaus.)

Krvava uš je mrčes, ki napravlja veliko škodo na sadnem drevju osobito na jablanah.

Ta uš je približno 1½ milimetra dolga, bolj rujavkastordečega života, ki je pokrit z dolgimi belkastimi dlakami, vsled česar izgleda kup takih ušij na vejici, kot bi se naselil plesen na dotičnem kraju. Ako se tak kup stisne, se napravi krvav madež na prstih; od tod ime krvava uš.

Krvava uš škoduje drevju s tem, da, naselivši se v veliki množini na eni veji, in to navadno na spodnji strani, kjer se dve veji križata, srka sok iz nežnih vejinih delov in na dotičnem kraju napravijo se potem gube in izdolbine ter izbuhnine, vsled česar cela veja, odnosno celo drevesce ošibi.

Ta mrčes je jako nevaren, ker ga ni iz lahka zatreti, ako se po malomarnosti ali nevednosti jako zakoti; posebno je paziti, da se to v sadovnjakih ali drevesnicah ne pripeti, ker se množi neizmerno naglo, in ker je pri enakih ušeh navadno, da ležejo jajca po 5 do 7 krat v istem letu, ne da bi bile oplojene. Prezimljene babice pa ležejo spomladi žive uši. Proti jeseni se spremenijo nekatere v krilate uši, in se tako hitreje in daleč na okrog razplodijo.

Pokončevanje.

Ker se rane, prouzročene po piku teh ušij, ne morejo zaceliti, ker to zabranjujejo uši same, je najbolje, da se vejice, na katerih se zapazi krvava uš, kar odrežejo in zažgejo. Z odrezovanjem vejic se sicer vzame drevescu prava oblika, vendar je to najgotovnejše sredstvo in je najpriporočljivejše, če tudi treba drevesce zavreči. Če so pa veje bolj močne in se je naselilo na njih mnogo ušij, naj se koj, ko se to zapazi, izpraskajo ali še bolje okrtajo napadeni deli z bolj trdo krtačo, katera se je namakala v razstopljeni natrijumovega žvepleca (Schwefelbeber) 5 gramov na liter vode. Pred zimo se pa še enkrat okrtajo vsi napadeni deli in potem namažejo z mešanico gašenega apna, 2 kilograma, ilovice 1 kilogram in natrijumovega žvepleca 5 gramov na liter ali pol kilograma na 100 litrov vode.

Najpred se zmečka v vodi ilovico in apno, potem se doda še vode in sicer toliko, da se more s čopičem lepo in lahko mazati; zmes ne sme biti ne premeška ne pretrda. Pred mazanjem se doda še natrijumov žveplec in vse dobro premeša. Poslednjega se dobi v specerijah in lekarnah. Drugo leto se to delo ponovi. V tretjem se uš navadno ne prikaže več.

Dobro je, če se s to mešanico prevlečejo tudi drugi navidezno še zdravi deli na deblu, ker ta zmes kožo pomladi in pokonča še razne za kožo skrite mrčese, kakor tudi drevju jako škodljivi mah. Pa tudi zajec se takih dreves prav težko loti.

Krvava uš ima tudi živalske sovražnike. Nekatere vrste ptic n. pr. jo jako zasledujejo, mravlje plazijo kar trumoma v gnezda, kjer se nahaja krvava uš, ter srkajo njih sok in ekskremente; takozvani ihneumonidi pa, legajo svoja

jajca v trupla krvavih ušij, katere pomorijo potem iz teh jajec izlezle ličinke.

Nekateri trdijo, da uš s časoma sama preide; to je pa smatrati le kot slučaj in redko prikazen. V nekterih krajih po Nemškem se je moralo vršiti pokončevanje pod kaznijo in strogim nadzorstvom. F.

Poslano.*)

Vodovodno vprašanje mesta Kranja.

Nobene bukvice niso t'ko fletne . . .

Vodovodni odsek v Kranju je izdal knjižico z naslovom: „Vodovod mesta Kranja in nekaterih vasij, občin Predoslje, Šenčur in Voglje. Kratka razlaga v pouk udeleženi vam“. (V knjižici se, mimogrede rečeno, bolj napadajo meščani, kakor se poučujejo vaščani.) Predno razmotrim obširno vsebino in temeljite dokaze v tej knjižici, naj izpregovorim nekoliko o vodovodnem odseku in njega dobro znanem piscu. Da to vsaj nekoliko pojasnim, poseči moram, kakor nerad, v zadnje občinske volitve v Kranju. Do tistega časa je namreč gonilo vodovod šest koles. Ker pa glavno kolo ni funkcioniralo dobro, naravno je, da je zarjavelo tudi ostalih pet koles. Le sem in tja je nekaj zahreščalo in slišal se je nepotreben ropot. Volitve pa so to razmerje naenkrat predrugačile. Pri tej priliki je naš junak — pisec, katerega so valovi strank butali zdaj sem, zdaj tja, po spretnem laviranju srečno prijadral v pristanišče „intelligence“. Kot univerzalni genij je prevzel kandidate obeh strank. Mestni očetje so pokazali, da znajo ceniti njegove zmožnosti, kajti prepregli so ga takoj kot sedmo kolesce vodovodnemu odseku. To kolesce se sedaj vrti en čas naprej, en čas nazaj, tako, da bo polomilo še vse druge. Že predno je izšla ta velemodra brošura, pokazal nam je pisec, da vse vé in vse zna. Baval se je najpopred z lepimi vedami, kakor n. pr. s petjem. Kako smo se mu divili, ko nam je pri kupici rujnega vinca, zakrožil z zvónkim tenorjem njemu najbolj priljubljeno klasično pesem: „Sv. Miklavža cerkvice“. Bahal se je še z raznimi učenostmi in se pri tem junaški bil na prsi, češ, da se nikdar ne ustraši, podpisati svojih umotvorov. Neumevna mi je toraj njegova sedanja skromnost in bojazljivost, (morebiti je tudi on plačan pisec?), da se sedaj svojega najznamenitejšega dela ni upal podpisati. Ali se morebiti tega umotvora sam sramuje?! Ta junak ni imel niti toliko poguma, da bi mene naravnost prijel, temveč po zraku lovi nekega pisca, ker s tem misli odvrniti vihar nad svojo glavo. Da se pa zve, da nimam take zajčje lastnosti kakor on, povem naravnost, da je ta pisec brošure Anton Stritof. Po svojem poklicu profesor, imel bi se baviti s klasično filologijo, odkar se pa suče kot sedmo kolesce po mestni dvorani, čuti se poklicanega za nekaj vzvišenega, plemenitega in hoče nasititi s svojo učenostjo vse meščane in sosedne vaščane. V to svrhu je prebral že knjige nad 500 strani obsegajoče, kakor se je sam izjavil. Gotovo si je tu nabral puhlih fraz, katere sedaj meče po potrpežljivem papirju, da se kar kadi. Da je ta „Stiefel“ skupaj skrpal, rabil je baje dva meseca dni in nočij. Radoveden sem, zakaj se ta svetovno-znana knjižica, ki je doživela v ednem tednu dva natisa, glasi kmetom v pouk. Ali je meščane že poprej prepričal o imenitnosti svojega vodovoda? Ali ga še ni izmodril sijajni vsprejem, ki ga je doživel na Lužah, kjer je moral nemudoma pete pobrati in nesti svojo učenost nazaj v mesto. Ker se že bavim z napisom njegove brošure, zapazim tudi izdajatelja te brošure, to je namreč vodovodni odsek mesta Kranja. Ali ima ta odsek zato neomenjeni kredit od občine, da izdaja brošure, v katerih surovo napada svoje davkoplačevalce? Povejte nam Vi „strokovnjak v vseh vedah“, ali se to godi tudi po drugih srenjah, — ali le tam, kjer se, kakor pri nas, župan boji odbora in odbor župana, kateri se pa vsi skupaj ponašajo s kreditom, katerega so mestu pridobili drugi.

* Za to »Poslano« je uredništvo le toliko odgovorno, kolikor določa zakon.

Še bolj pa, kakor te vrstice, ki sem jih posvetil njegovemu plemenitemu značaju, osvetljuje njegovo osebo brošura sama. V njej se zrcali pristna slika njegove notranjosti in zunanosti. Kakor je nedosleden v svojih nazorih, ravno tak je v svojih dokazih. Oglejmo si torej to „spretno in pregledno sestavljeno“ brošuro nekoliko natančneje.

Prvi del je pisan samo za vasi, in najlaglje je odgovarjati na vprašanja, katera človek stavi sam sebi. Zakaj ni pustil, da bi mu bili nanja odgovorili vaščani sami? No, pa saj so mu, akoravno ne v tistem smislu, kakor je on želel, kajti zoper njegov vodovod so se sedaj večinoma izrekle že vse prizadete občine. Pripomogla je k temu največ njegova brošura. Ustil se je, kakor bi ga bile vasi izvolile za svojega zastopnika, a te so mu že dostikrat dale „zastopiti“, da znajo svoje koristi same varovati. Mestni volilci pa so ga menda izvolili zato, da zastopa koristi mestne občine. V svoji razpravi išče okuženih voda po kmetih; čemu neki sega tako daleč, saj ima takih v svojem obližju dosti; dokazano je, kakšna je voda pri cerkvi in pa tista, ki se sedaj naravnost črpa iz mestne pumpe. Predno priteče voda do pumpe, se vanjo steka vsa nesnaga s ceste, pere se perilo in odceja se kanali iz različnih hiš, ki stoje ob jarku. Napeljan je v njo tudi tisti kanal, katerega je bilo mestno olepševalno društvo primorano zgraditi, ko se je „gmajna“ regulirala. Kranjska (to je mesta Kranja) najvišja zdravstvena oblast, ki je ob enem načelnik vodovodnega odseka in odbornik olepševalnega društva, se takrat ni ustavila tej naredbi, dasi je dobro vedela, kam se bo ta onesnažena voda stekala. Tej zdravstveni oblasti je le blagor okoliških občin pri srcu, in tudi ta še le od takrat, ko sem jaz predložil načrt za mestni vodovod. Poprej se tej oblasti, ki se sedaj tako šopiri s pavovim perjem, o kakem vodovodu še sanjalo ni. Umevno je torej, da se ljudje boje kuhati s tako vodo, še bolj se pa boje jo piti; gonijo toraj vodnjaka, dokler se jim stroji ne pokvari, in potem jim je edina rešitev vodnjak pod mestom v istem kraju, kjer pisec dvomi, da bi se dobila voda. Torej se imamo meščani boriti z enakimi neprilikami, saj tudi naše pridne gospodinje kuhajo kosilo in večerjo, kakor drugod.

On pa zagovarja vodovod, o katerem vsak razsodni človek uvidi, da je za naše razmere neizpeljiv. Kaj družega torej mu je mar, nego zadrževati napravo vodovoda in s tem umetno zadržati razširjanje mesta. Seveda bi bila velika škoda, ko bi se vsled vodovoda razširilo mesto in bi se odprla kaka nova prodajalna s krojnim blagom, drobnarijami, kaka čevljarska tovarna, ali celo kaka nova lekarna. Na sirarstvo pa, ki bo vzvelo po njegovem vodovodu, vzame naj kar naprej patent. Sicer pa ima prvi oddelek toliko požvekovanja, da bi bil v osmih vrstah lahko povedal, kar je na osmih straneh; ali, kako bi sicer brošura prišla do 42 strani, ker ravno število strani našemu piscu najbolj imponuje.

V drugem oddelku, kjer govori pisec o stroških vodovoda, pa je pokazal ves svoj pogum, ki ga ima med štirimi stenami. Še zelo optimistični in gotovo tudi pogumni Hrasky se ni upal priklopiti svojemu načrtu vasij Rupa, Voglje, Voklje, ki so več kilometrov oddaljene od glavne črte, dasi je dobro vedel za nje. Vedel je namreč, da bi iste podražile vodovod za najmanj 50.000 gld. Vi, ki tako dobro preračunate, koliko stane vodni sod, povejte, katera vas bi nosila to breme? Gotovo, dober del zopet mi! Kako se dalje lepo bere, da bo napeljava vode v hišo stala le 15 gld. Napeljavo more si privoščiti le imoviti kmet in ravno ti imajo večinoma svoja posestva daleč proč od glavne ceste, vsaka ni tako blizu, kakor n. pr. Grajzarjeva gostilna v Šenčurji, ki je piscu brošure gotovo najbolj znana izmed vseh boljših hiš. Kam naj jo prav za prav napelje, ali v kuhinjo, v hlev, ali v kotel, kjer se kuha prašičem ali na vse tri strani, potem mu za pipe ne bo dosti 15 gld. Kje so cevi, kopanje, cementiranje, kar mora biti zelo natančno, ako noče imeti naenkrat povodni v celi hiši! Največja smešnost našega filologa pa je, poučevati našega kmeta, kako dolgo mu bo trajal voz ali sod. Bolje bi

bilo, da bi o tem kmet poučil filologa; povedal bi mu pač, da je to odvisno od gospodarja samega. Sod ali voz traja 5 ali pa tudi 40 let. Neumevno mi je, kam bode kmet s časom, ko mu ga bode toliko preostajalo. Po njegovi duhoviti razpravi bi morala teči voda živini naravnost v grlo, ker je ne bo treba goniti napajati in ne v zimskem času dovažati vode v sodih. — Kar se pa tiče tistih treh gospodov inženjerjev, sem že enkrat izrekel svoje mnenje, in ga danes še enkrat ponavljam, da imajo o vodovodnih napravah premalo reelne podlage. Čemu tudi je bilo treba njih podpisov na tako skromno delce, kakoršnega bi se sramoval vsak tehnik.

Kako Hrasky preračuna svoje načrte, označil Vam je že lani „Slovenec“ in sledita naj tu koncem „Poslanega“ še dva dokaza. Kdor se hoče pa še natančneje prepričati o istinitosti te trditve, prečita naj zapisnik VI. seje deželnega zbora dne 21. februarja 1898. l., v kateri je poslanec dr. Žitnik poročal, kako je bilo z ambruskim vodovodom, kako je Hrasky v proračunu nalašč zamolčal, koliko bodo znašali vzdrževalni stroški itd. Navaja nam pisec tudi inženerja Gärlitzerja od tvrde Friedländer z Dunaja; pa ravno ta se jim je lepo izognil, češ, da tal ne pozna. Zagotovil pa jim je, če ravno tal ne pozna, da prevzame njegova tvrdka delo za svoto 270.000 gld. Vprašanje je, kaj bi k temu tvrdka sama rekla. Dalje tolaži udeležence s tem, da bo še dežela in država poslala svoje inženjerje. Tudi pri vsaki drugi javni zgradbi so poklicani inženirji, ali ti ne morejo pomagati primankljaju, ki se pokaže še le, ko je zgradba malone dovršena — in kes prepozen.

Slednjič pa pisec trdi, da se vodovod še lahko opusti, ako bi ne bil izvedljiv. Torej trdi stvar, o kateri sam ni prepričan, in vender svoje prepričanje vsiljuje še drugim. In še pravi, da ne rije z glavo skozi zid! Z glavo ne, ampak z vodo!

Tretji oddelek ne pove ničesar družega, kakor da poje staro pesem: „saj se še lahko skesamo!“ Že njegova prva točka, da bi se gospodarji pomenili med seboj, je neizvedljiva, ker se je že večina gospodarjev izreкла „proti“. Tedaj bi se oni, ki so „za“, preveč obremenili!

Dodatek pa napolnjuje večjo polovico imenitne brošure. V dodatku je še le videti, kako ležim jaz piscu v želodcu. Ker si ne upa na me, bruha svoj žolč na izmišljenega pisca, ki mu je tako zmedel glavo, da ne vé, je li vsekan ali vboden. Ali je res treba akademične naobraženosti, da se ovržejo njegovi puhli dokazi? Ko bi bil jaz drgnil vse svoje življenje šolske klopi, kakor on, ne dal bi smešiti svoje učenosti, kakor se smeši njegova. Inženerski strokovnjaki mu bodo gotovo hvaležni, da se ni čutil prevzvišenega, odgovarjati na brošuro nestrokovnjaka, ta strokovnjak vodovodne abecede. Na dolgo in široko nam razlaga, kaj je studenčna, kaj talna voda. Gotovo se je naučil od svojih učencev, da je razpravo „preplonkal“ iz kake nemške knjige, in da je ta „črevelj“ bolj pokril, zapel je pesem o Volgerjevi teoriji, katere pa ni skončal. Tukaj je torej dokazal, da med studenčnico in talno vodo ni „bistvenega“ razločka. Zapomnimo si to dobro, kajti že v naslednjih točkah bo delal razliko med studencem in talno vodo.

Prav ima, vodovod odločajo krajevne razmere, preiskava vode in pa, seveda, stroški, stroški in stroški. — Vzrok, da ste se gospodje odločili za Hraskega načrt, so toraj trije inženirji in pa c. kr. dež. zdravstveni svet. Vi ste pa Hraskega načrte že veliko poprej vzprejeli in zagovarjali, predno so inženirji izdali svojo oceno in c. kr. zdravstveni svet svoj odlok. Torej se niste Vi ravnali po teh, ampak narobe. Zakaj torej plaši naš pisec priproste bralce s tem zdravstvenim svetom, kakor se plaše otroci s parkeljnom?

Ko bi ne bilo mojega načrta, bi bila voda, ali bolje, gnojnica, ki jo sedaj pijemo in ki je mnogo slabša od one, ki bi se črpala iz vodnjaka, od mene projektovanega za Kranj, še leta in leta dobra in ta oblast bi še naprej molčala. Zakaj se ta c. kr. zdravstveni svet, ki sedaj tako po očetovsko skrbi za vsako kapljico, ki bi utegnila v teku let se priplaziti skozi skale

in trdo podzemeljsko plast, v vodnjak projektovan od mene, ni že poprej oglašil in preiskal vode, ki se črpa v mesto. Zakaj tudi ta c. kr. zdravstveni svet ne obrne svoje pozornosti v vzhodnje, škandalozno lice našega mesta, kjer je prava zalega kužnim boleznim!

Če sem bil jaz toliko požrtvovalen, da sem na svoje stroške dal izdelati načrte in proračun, kar se mi že itak šteje v greh, ne morete še zahtevati, da bi še na svoje stroške kopal vodnjak, saj je bilo zato že 2000 gld. votiranih od mesta. Kako, da se je to opustilo? Odsek lahko dela načrte, izdaja brošure, in kliče inženere skupaj, ker ima pri mestni občini neomejen kredit. Akoravno sedi v odseku isti bogataš, kateremu je največ na tem, da se izpelje Hraskega načrt, vendar za to še ni potrosil beliča, češ, naj se strižejo ovce, ki se rade dajo. Mestni zastop pa vsemu temu roko drži. Ali je to pravilno? Odseku niso pri srcu ne vode potrebne vasi, ne mesto Kranj. To je ravno tako videti, kakor borba za naklonjenost bogataša, ki bi po mojem načrtu izgubil vodne sile, katere sedaj uporablja od mesta. Tudi mi poznamo vzgled, kjer si je nesnaga prodrila pot v vodnjak, to pa zato, ker je bil vodnjak narejen tako, kakor oni pri tisti tovarni, ki ima pobeljene planke za zid. Proti koncu tretje točke imenitnega „Dodatka“ pa se naš vetrogončič pokaže v najlepšem svitu. Kajti na vsa usta priznava, da sam ne veruje, kakor tudi njegov odsek ne, v izpeljivost Hraskyjevega načrta. Pravi gorski studenčnici, čisti ko ribje oko, mrzli, da se kozarec poti, da z lahkim srcem in mirno dušo slovo in se z navdušenostjo oprime talne vode, kar je seveda po prejšnji njegovi trditvi „bistveno“ vse jedno. S tem se je čudovito približal načrtu delniške družbe, a vendar mora ta pasti, zato da ga on pobere. O, blažena združitev! Kar opustite vse druge načrte in poberite padlega. Bo že kako! Saj pisariti in izvesti je dvoje. Zakaj smo se prepirali, ker je rešitev tako blizu! Ali škoda, ti preklicani Rimljani nam zopet štrečno mešajo. Ti so zajemali studenčnico, Vi pa hočete z nami vred talno vodo, no, saj je „bistveno“ vse jedno. Ko bi bil jaz strokovnjak o Rimljanah kakor pisec, in bi mu jaz mogel dati svoje skušnje o vodnih zgradbah, pri katerih pa sem moral še štediti, kako nankrat bi se vse izpremenilo! On strokovnjak, jaz strokovnjak, kako bi se lepo umela, nikdo v Kranju bi mu več ne mogel reči prepirač. Samo, da pa pri tem ostane, mi ne sme lagati, kakor je to naredil v točki o kakovosti vode. Cenjenega bralca opozarjam na moja „Pojasnila“ stran. 10. in str. 13., kjer sem se izrekel o kakovosti in množini talne vode. Kdor primerja te točke z brošuro „vodovodnega odseka“ str. 28, kjer učeni pisec govori o kakovosti vode, razvidi lahko sam, da se je pisec tukaj „resnici na ljubo“ prav debelo zlagal. Posebna znamenitost našega pisca je, da, kadar pove kako neumnost ali protislovje, opozori bralca še posebej na to. Tako nam ravno sedaj priporoča — huj, zdaj pa ušesa po konci! — Nastavil sem jih, kar je bilo mogoče, in res, če bolj prebiram njegove čudovite dokaze, bolj mi rastejo, tako da bodo skoro njegovim podobna. Poleg drugih lepih lastnostij ga diči še razstresenost, kajti čudom se čudi, od kod prihaja talna voda pod „trdo“ plast in ne ve več, da nam je to na strani 24. sam preučeno pojasnil!

Rad mu verjamem, da se lahko moti o talni vodi, je že še o njej premalo knjig prečital. Ko bi bila midva strokovnjaka, bi natanko vedela, v kateri uri bo pridrla nesnaga v vodnjak in takoj bi šla mašit dotično prodorno plast.

Rad bi še vedel, koliko stopinj mora imeti voda, da je dobra in da jo je dosti. Če sem bil z 9° R zadovoljen, čemu se še ozira na moj vodnjak, kateri mu še-le na prejšnji strani ni bil merodajen.

Umira Hraskyjev načrt,
Odsek naš, pa je z'lo potrt;
Ker Höffer pripozna,
Kar Hoefer nepozna.

Še enkrat sem primoran cenj. bralca opozoriti na izvajanja učenega profesorja, po katerih trdi, da med studencem in talno vodo ni

„bistvenega“ razločka. Njemu so talne vode v podobah studencev in podzemeljski studenci kot talna voda, vse jedno. Čemu mu je torej Kamniški vodovod v tolik posmeh? Gotovo so se tudi pri tej zgradbi upoštevali deželni in državni inženjerji, in le-teh skrb bi morala biti, da se dobi zadostna množina vode. Ne delniška družba, temveč izvrševalni odsek je tu odgovoren.

Oglejmo si še nekoliko njegove vodne metamorfoze ljubljanskega vodovoda. Da nam pojasni, kako se pri Skaručini talnovodni tok spremeni v studence, (glej str. 38.) prečital je 74 strani obširno poročilo. Trdi, da hidrotehnik Smrekar ni odsvetoval studencev pri Skaručini radi kapilaritete, na str. 38. pa trdi, da so taki (kapilarni) studenci n. pr. pri Skaručini! S tem nam je dokazal, da gospod hidrotehnik ni maral kapilarnih studencih pri Skaručini, akoravno 74 strani dolgo poročilo o tem molči. Ti studenci so bili od začetka talna voda, sedem vrstic nižje: talna voda v podobi studencev — str. 38. pa naravnost kapilarni studenci. Oj, ti uboga logika! Kako ti bije ta filolog v obraz.

Gospodu hidrotehniku Smrekarju so Ljubljanci lahko hvaležni, ker jim je dobro svetoval. Zakaj niste tega strokovnjaka z našima načrtoma seznanili? Če hoče kdo stvar dobro skovati, nese jo h kovaču in ne h kovačkom!

Vodovodi starih Rimljanov so na novo razjarili našega filologa. Kako si upa nefilolog le misliti na nje, kaj še pisati o njih! Ker se je toliko starorimskih vodovodov prenovilo, zakaj se vendar ni nasvetovalo Ljubljancanom prenoviti njih starorimski vodovod, v katerem se je našla tekoča voda!

Ker so bili Rimljani in Benečani vzrok, da se je posušil Puljski vodovod, s tem, da so razgodili Kras, kdo mu bo pač porok, da razgodovanje ne bode posušilo Čemšenikarjevega „studenca“. Ali se v sedanjem času ob izvru Č. studenca ne razgoduje svet? Če se piscu, vozečemu se v Kokro ali nazaj, vsled dobre studenčnice ni vrtelo v glavi, zapazil je lahko gola brda, po katerih se pase živina in iz katerih se dvigajo posamezni kapniki, ostanki nekdanjih krasnih gozdov. Menda je videl tudi mnogo-brojne žage, ki delujejo noč in dan. Torej preti njegovemu studencu ravno taka, kakor Puljskemu vodovodu, ali pa bode on — drugi Mozes — udaril s svojo palico ob skalo in vdrl se bode nov studenec. Da bi se nadalje rešil iz zagate, v katero ga je spravil dunajski in pariški vodovod, pobral je časnikarsko raco, da bodo Parižani vodo hladili. Jaz pa o pariškem vodovodu vem nekaj novejšega. Da se doseže potrebna množina vode (za 30 let naprej!) predloženi so trije načrti. V prvem bi se zajeli potoki reke Seine, v drugem je napeljati podzemeljske vode doline Orleans in tretji — najbolj grandiozen — naj bi jo vodil naravnost iz Genevskega jezera! Seveda Dunaj in Pariz se razširjata, Kranj se ne sme, temveč mora ostati status quo, kar se tiče števila prebivalstva na stališču zadnjih 25 let.

Kapilariteta, kapilariteta, ta dela našemu piscu preglavico. Preduhovito nam dokazuje — ker mu to služi — da Čemšenikarjev studenec ni kapilaren. Z betoniranim zidom bode vso kapilarnost — katere pa tukaj nič ni — popolnoma pretrgal. Čemu torej betoniran zid in še celo na vsem spodnjem koncu! Nikar ne betonirajte preveč, da ne zabetonirate še studenca! Vidi se, da je kapilarno svoje kopito že tako predelal, da gre v vsak črevelj.

Kot radikalni naprednjak — včasih je bil krščanski socialista — bi se moral poprijeti naj-novejših idej, ne pa povzdigovati studencev, kar so že vsi moderni tehniki opustili. Da se bode lažje sprijaznil s talno vodo, čita naj, kar je pisal sam na strani 39., da sta studenčnica in talna voda „bistveno“ eno in isto.

Verjamem, da mu je nastavljena vsota 54.000 gld. mojega vodovoda premajhna, saj bi ga on tudi za 100.000 ne izvel, ker mu manjka zato potrebnih zmožnostij in skušenj, ki se ne dajo iz knjig prepisati. Da bom znal stroške čitati, bom prišel k filologu v šolo, da bom znal presojeti načrt, ga moram videti.

Kako so Kočevci zadovoljni s Hraskyjevimi vodovodom in elektrarno, služita naj še ta dokaza:

a) V notici „der Unvergessliche“ piše graški „Tagblatt“ št. 61. z dne 2. marca 1898 sledeče: „Pozabljeni mostovi pri vravnavi neke reke, o katerih se je govorilo v kranjskem deželnem zboru, niso jedini grehi inženerja Hraskega. Svoj čas se je veliko o njem govorilo, povzdigovalo se ga je v tretja nebesa, a sedaj še le, ko je dal Kranjski slovo, spoznalo se ga je — prepozno — po njegovi pravi vrednosti. Sedaj so ga začeli grajati njegovi najožji pristaši. Ko bi ga bili začeli le poprej, obvarovali bi bili deželo znatnih bremen. Da bi svoje načrte lažje spravil do izvršitve, imel je navado, nastavljal kolikor možno nizke cene. Podjetniki so se dali vjeti, dokler jim niso prekoračenja stroškov in visoki primanjkljaji odprli oči. Tako je mestu Kočevju prizadel škode najmanj 25.000 gld. o priliki, ko je gradilo mesto svoj vodovod. Postavil jim je bil hišo za stroje na 27 kilm. oddaljeni prostor, ter preračunal kurjavo 4 do 5krat prenizko, kar je seveda, vzdrževalne stroške nepričakovano povzdignilo. Z vodovodom združena elektrarna je tudi pasivna. (Glej tudi drugi tu sledeči dokaz!) Brez izdatne podpore domače hranilnice bi mesto to svoto le po najskrajnejših dokladah komaj vzmoglo. To se ponavlja pri vseh javnih zgradbah, kjer je Hrasky izdelal načrte in proračune. Dež. odbor kranjski bi bil moral davno že uvideti, kakšni so Hraskyjevi načrti.

b) Isti časopis piše v št. 356. z dne 25. dec. 1898. Oddaja električne luči v Kočevju se bode od novega leta 1899. znatno podražila, kar pa ima vzrok v tem, da dosedanje cene niso pokrile vzdrževalnih stroškov. To zvišanje znaša pri nekaterih svetilkah celo po 60%! Odjemalci električne luči, s katero se je tudi po nekaterih hišah brezpotrebno tratilo, so sedaj po dveletnem odjemanju prisiljeni napraviti si ali manjše svetilke ali kupiti si drago merilo za tok — ali pa vrniti se k starim petrolejnim svetilkam! Vsi pa se lahko gospodu Hraskyju zahvalijo, ker je s svojimi nepreračunjenimi računi pospeševal napravo, katera bi se bila lahko mnogo ceneje napravila.

c) Isti časopis prinaša v svoji prilogi z dne 8. januarja 1899 št. 8 (pod notico „Die Laib. Zeitg.“ und die Wasserversorgung für Krainburg und Umgebung) sledeče: „Ljubljancanka“ (Laib. Zeitg.) se z navdušenjem ogreva za projekt napeljave gorske studenčnice po načrtu dež. inženerja — nesrečnega spomina — Hraskyja, ter se postavlja cenejšemu in praktičnejšemu projektu neke delniške družbe v srčito nasprotje. O vodovodnih projektih g. Hrasky-ja se je — kakor znano — čula v zadnjem zasedanju dež. zbora uničujoča obsodba. Spominjamo le na Ambrus, katerega prebivalstvo je pretilo z izseljevanjem, ako bi se bil izpeljal z nedosežnimi svotami zvezani projekt g. Hrasky-ja. „Ljubljancanka“ sicer sramežljivo prizna, da je senčna stran Hrasky-jevega projekta res ta, da je zajetje gorskega studenca v oddaljenosti 14 km omogočeno le s svoto 270.000 gld., vendar pa z nekako srditostjo plane nad vasi Kranjske okolice, ker se te ne morejo navdušiti za projekt, kateremu bi morali žrtvovati zadnji krajcar. Kaj je vladni list napotilo zavzemati se za Hraskyjev projekt, nam je, odkrito rečeno — uganjka. Še neumljiveje nam je, kako more „Ljubljancanka“ pritiskati na tu interesovane občine v prosep tega projekta. Mislimo, da je vendar jedino le stvar tu kompetentnih oblastev in interesovancev, da se odloče za jeden ali drugi projekt. — Ker se ima k temu pritegniti tudi država s 50% doneskom, moralo bi se nam zdeti — ko bi se ne vedelo, da izvira reklama za g. Hrasky-ja iz privatnega vira, temnega izvira — da dela vlada sama za g. Hraskyjev projekt. No

novi urednik nam bo dal uganiti še marsi katero uganjko. —

Prav žal mi je za tisti zaslužek, katerega mi pisec velikodušno naklanja, meneč, da že gradi vodovod, kakor si je že tolikokrat gradil zlate gradove v oblake. Prepuščam ga drage volje kakemu članu njegovega odseka, ki je morebiti bolj lačen takega zaslužka, kakor jaz. Melioracijski zaklad pa ima naš juristični filolog že v roki. Kaj, ko bi se mu stajal, kakor onemu, ki je hotel kepo snega v roki pogreti!

Poudarjam pa še vedno, da smo mlinarji ob Kokri prvi posestniki te vode. Dobite jo že — ali vprašanje je, po kaki ceni?! Ako imate dovolj napolnjene mošničke, le pridite! Saj so tudi Dunajčani tako naredili. Tržačani pa do sedaj tega še niso zmogli. Zajemati vodo, ali pa odvzeti jo — ni vse jedno!

K sklepu brošure je moral trpeti naš junak na kongestiji v glavi. Trdi namreč, da majhen pritok ne more biti stalen. Tudi naš pisec ni velik, ali njegovi dokazi so stalno konfuзни.

„A čemu je tebe treba bilo, brošurica rumena?“ Besnemu bivolu so te, — dišečo rožico — pomolili, dobro vedoč, da te bo raztrgal.

Rajše naj bi tvoj roditelj izvel svoje krasne načrte za 54.000 gld. in sijajno bi bil dokazal, da je kos svoji nalogi. Ime njegovo bi se blestelo v analih našega mesta, in kip, bi mu po smrti postavilo hvaležno ljudstvo, kip ki bi ga gotovo občudovali z visokim spoštovanjem pozni rodovi.

Takšni so toraj pisca „imenitni dokazi?! Vsebina: veliko dima, malo pečenke! Polovica „preplonkana“, polovica zlagana! Vrnite se, vrnite k svojemu prvotnemu poklicu! Poučujte pouka potrebno mladino v šoli, ne pa kranjske meščane in okoliške kmete o vodovodih, ker so o tem bolj poučeni, kakor morda Vi, kajti pri takih učencih utegne Vaš pouk prouzročiti roganje. Brošurici, tej „duhteči rožici“, ki tako bujno cvete, in s svojo milo vonjavo napolnjuje preoster gorenjski zrak Kranja in okolice, želim pa, da se kmalu presadi v kak ugodnejši kraj, da revica prezgodaj ne vsahne.

Spremljala se bode z vzdihom:

„Ohrani Bog te v cvetji,
Planinska roža ti!“

V Kranju, dne 14. januarja 1899.

Tomo Pavšlar.

Naznanilo in priporočilo.

Prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu naznanjam, da sem prevzel od gosp. **Pavšner-ja** 10 (3-1)

krojaški obrt.

Vse stare gg. naročnike, posebno prečast duhovščino, uljudno prosim, da tudi mene blagovolijo v prihodnje s svojimi naročili počastiti. — Potrudil se bom vsako naročilo gg. duhovnikov točno in lično izvršiti, zagotavljajoč dobro delo in nizke cene.

Proseč za mnogobrojni obisk beležim velespoštovanjem

Josip Kastelic, krojaški mojster,
Vodnikov trg št. 4, nasproti c. kr. gimnaziji.

Usojam si p. n. odjemalce zlasti na mojo oblastveno dovoljeno

razprodajo

garantirano pristne

žime za motrace

deloma lastnega izdelka opozarjati, pri koji sem cene za 10 do 30 kr. pri kilogramu znižal. 11 (3-1)

Razločiti treba je tako garantirano pristno žimo od one nepristne s fibrizom namešane, ki je kvalitativno za 50% slabija in ki se v zadnjem času čim dalje v večji množini v kupčiji pojavlja.

Istotako znižal sem ceno pri „orin d' Afrique“ (morski travl) od 8 na 7 kr. kilogram. En gros še ceneje.

M. PAKIČ, Ljubljana.

NB. Kupujem vsako množino

konjskih in govejih repov

po najboljših cenah, katere dam potem sčistiti in v žimo spresti.

NAZNANILO.

Usojava si udano naznanjati p. n. slavnemu občinstvu, da sva s **1. januarjem t. l.** dolgo let sem obstoječo trgovino z železnino **gosp. Karola KAVŠEK-A** prevzela ter jo bodeva dalje vodila pod trgovsko sodnijsko protokolovano trdko

Karol Kavšek - a nasl.

Schneider & Verovšek.

Ob jednam priporočava najino bogato zalogo, kakor **železo, traverze, železniške šine**, vsakovrstne **okove** pri pohištvi in zidanju in **drugo železnino**; kakor tudi **poljedelske stroje in jeklene cevi za vodovode**, po najnižjih in solidnih cenah. Priporočava se slavnemu občinstvu za mnogobrojen obisk ter beleživa

7 (3-2)

s spoštovanjem

Schneider & Verovšek.

Dober krojaški pomočnik

se vsprejme takoj v delo, kakor se tudi vsprejme v učenje krojaškega obrta 8 (3-2)

krepek deček,

kateri je dovršil 14 leto in je že izpolnil ljudske šole. Oglasiti se je pri gospodu

Antonu Prebiliču,

krojaču Predgradom, pošta Staritrgr pri Kočevju.

Išče se ravno izučen

trgovski pomočnik

proti primerni plači in en

trgovski vajenec.

Kje, pove iz prijaznosti upravnistvo „Slov. Lista“. 4 (2-2)

Alojzij Večaj,

pečarski mojster v Ljubljani,

Opekarska cesta št. 61.

priporoča svojo izborno zalogo vsakovrstnih

pečij iz glinaste snovi

od najpreprostejših do najfinejših ružave, zelene ali bele barve. Izdeluje na željo tudi peči v poljubni drugačni barvi.

Natančno izvršuje naročila na štedilnike ter jamči za vse svoje izdelke jedno leto.

Cene nizke. 2 (10-2)

Slovinci!

Pristopajte

k

„Naši straži!“

Zaloga mestne elektrarne.

Nazranjam uljudno prečast. duhovščini in slav. občinstvu, da sem prevzel **založništvo in izdelovanje**

električnih svetilk mestne elektrarne.

V zalogi imam poleg lastno izdelanih **cerkvenih oprav in cerkvenega orodja** veliko različnih

lestencev, držajev in opor iz bronca, železa, stekla itd.

za **električno razsvetljavo** v cerkvah, sobah, dvoranah, delavnicah itd., izvršenih v najslovičnejših tovarnah za električno pripravo. — Vsako naročilo izvršim točno in natančno po izvirnih tovarniških cenah.

Po nizki ceni prirejam stare lestence in svetilnice za električno razsvetljavo. 9 (3-1)

V obilna naročila se uljudno priporočam velespoštovanjem

Leopold Tratnik,

V Ljubljani, Sv. Petra cesta šte. 27.

Ilustrovani katalogi in ceniki raznih sloviti tovarn so na ogled na razpolago.

Zastopstvo mestne elektrarne.

Trnkóczyja

ustna voda
steklenica 50 kr.

Trnkóczyja

prašek za zobe
škatljica 30 kr.

kakor tudi

vse medicinsko-kirurške in farmacevtske preparate, specialitete itd., dietična sredstva, homeopatična zdravila, medicinska mila parfumerije itd. itd.

priporočajo in razpošiljajo na vse strani 12 (12-1)

lekarniške trdkke:

Ubal pl. Trnkóczy v Ljubljani na Kranjskem,
Viktor pl. Trnkóczy na Dunaju, Margarethen,
Dr. Oton pl. Trnkóczy na Dunaju, Landstrasse,
Julij pl. Trnkóczy na Dunaju, Josefstadt,
Vendelin pl. Trnkóczy v Gradcu na Štajarskem.

Pošiljatev z obratno pošto.